Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu
AMINTIRIDIN ŞCOALĂ
Editura LIMES
Cluj-Napoca, 2004

Editor: MIRCEA PETEAN Coperta: CRISTIAN CHEŞUŢ
© Autoarea
Editura LIMES, 2004
Str. Snagov, 3/19
400420 Ciuj-Napoca
Tel/fax: 0264/544109; 0723/194022
Email: edituraiimes@yalioo.com
ISBN: 973-7907-81-7
DEDICAŢIE:
„Domnilorprofesori, cu dragoste"
MOTTO:
„CE SEMENI; ACEEA RĂSARE"
Amintiri, din şcoală
Cuvânt înainte

Ştiaţi că sunt organisme vii cărţile? Eu aşa le percep, sau am o fantezie foarte bogată, o imaginaţie debordantă?!

Să vă spun de ce cred eu că sunt. cărţile organisme vii: pentru că fiecare carte pe care am scris-o s-a luptat la început cu mine, n-a vrut ce am vrut eu, m-a contrazis, a avut toane ca marile vedete, a „făcut fiţe" - cum se spune acum în termeni de argou.

Dar, în faţa mea n-au avut nici o şansă, ele, bietele, nu ştiau cu cine se pun, cu cine îşi măsoară puterile.

Când vreau eu ceva, se împlineşte!

Ele, cărţile, nu ştiau că trebuie, dar chiar trebuie să apară, cum zice ardeleanul: „îi musai să apară".

Chiar aşa, că dacă nu era „musai", nu vedeau ele lumina tiparului.

Primul volum a trebuit să apară, pentru că aveam o anumită vechime şi funcţie în cadrul Cenaclului şi nu se mai putea să-mi ţin scrierile în sertar, pe când alţii publicau de zor.

Al doilea volum a fost atras ca un magnet de primul, iar la al treilea am zis: „Treacă de la mine, dacă le-am lăsat pe celelalte două să iasă în lume, ba chiar eu le-am dus, de mânuţă la balul de inaugurare, poate ieşi şi acesta, pentru a-mi respecta cuvântul dat". Că eu aşa ştiu, că dacă îţi dai cuvântul, trebuie

să-l respecţi, aşa că al meu cuvânt valorează cât greutatea mea în aur.

Vreau să vină cineva în faţa mea şi să spună că mi-aş fi dat eu cuvântul şi nu mi l-aş fi respectat. Acea persoană nu există, numai dacă nu se respectă adevărul, şi se fabrică una la comandă.

Dar, iară mă întorc şi zic că nimeni nu ar avea curajul să

apară în faţa mea şi să mintă cu neruşinare, pentru că ştie ce-l aşteaptă. L-aş zdrobi cu o singură privire, cu un singur gest, ar fugi schelălăind şi lingându-şi rănile imaginare.

De-a lungul timpului am învăţat că majoritatea oamenilor sunt dispuşi să „tragă ţeapă" confraţilor lor. De ce? Pentru că au uitat proverbul: „Ce ţie nu-ţi place altuia nu-i face!"

A devenit un adevărat sport naţional înşelăciunea, mistificarea, minciuna.

Vorba lui Prâslea al meu:

- Mamă, în fiecare clipă se naşte un fraier, trebuie doar să-l găseşti!

„Bravos popor, bravos naţiune", iată ce idealuri înălţătoare de viaţă are tineretul nostru, schimbul nostru de mâine, cu ce ne-o schimba, nu ştiu.

Şi tocmai în curtea mea să aud asta!

Dar, vine vorba „Nimeni nu e profet la el acasă"(am parafrazat bineînţeles).

Dar, să revenim la oile noastre, adică, pardon, la cărţile noastre (folosim pluralul majestăţii. pentru că aşa simt).

Vreţi să ştiţi cum s-a născut cartea de faţă? O să vă spun sincer: tot ca o necesitate.

6

Amintiri din şcoală

De când am început să scriu sunt două persoane, care, citindu-mi cărţile mă alintă cu apelativul: „doamna Creangă". Mă scald în acest apelativ ca într- un balsam, orgoliul meu este gâdilat, „într-un mod foarte plăcut". Ceea ce mi se pare interesant este că cele două persoane nu se cunosc, ba, mai mult, locuiesc la o distanţă de sute de kilometri una faţă de alta.

Şi dacă tot primesc telefon din când în când şi în loc de multitudinea numelor mele - nepotul meu a avut grijă să îmi mai adauge unul - aud o voce care întreabă:

- „Doamna Creangă?" - două cuvinte care au darul de a mă bine dispune pe toată ziua - ce m-am gândit eu?

Dacă Creangă a scris vestitele lui „Amintiri",ce- ar fi să scriu şi eu ceva în sensul ăsta, că tot se apropie un eveniment mult aşteptat, o aniversare şi am nişte amintiri din şcoală şi ca elevă şi ca profesoară, interesante şi comice. Aşa că am purces la treabă şi având o memorie de elefant, am început să scriu şi să mă amuz singură, aducându-mi aminte câteva întâmplări.

Aşa s-a născut volumul de faţă, structurat pe trei segmente:

Partea întâi cuprinde amintirile mele din liceu mergând în timp până la clasele primare.

Partea a doua cuprinde unele amintiri de la catedră şi la Addenda am inclus ultimele interviuri, care mi-au plăcut mult.

Am vrut să renunţ pe parcurs la definitivarea cărţii, dar, de data aceasta, ea (cartea) mi-a forţat

7

mâna să o termin şi nu mi-a dat pace până când am strigat:
- Am terminat cartea.
Nu pot să spun că astea sunt toate amintirile din şcoală, dar pot sa afirm că sunt cele mai amuzante.
Cartea fiind încheiată, misiunea mea s-a terminat, terminându-se şi lupta surdă dintre energia mea si energia ei (a cărţii),închei, afirmând încă o dată:
- Cărţile sunt organisme vii! şi vă rog să mă credeţi că vorbesc în cunoştinţă de cauză.
14 Aprilie 2004
Autoarea-
Partea intái
Amintiri din şcoala
Învăţătoarea mea
O aud şi acum, deşi a trecut o jumătate de veac: „Subţire în sus, gros în jos"...
Şi ce scris avea!... Nu scria, parcă picta pe tablă.
Cum a dat ochii cu noi, puişorii speriaţi din clasa I, ne-a şi spus:
- Mie o să-mi spune-ţi tanti Liana (nu tovarăşa învăţătoare - n.a.).
Şi aşa i-am spus timp de patra ani, cu dragoste şi cu un anume respect.
Ne-a crescut cu drag şi ne-a desluşit tainele scrisului şi ale socotitului cu un tact pedagogic deosebit, pe care-1 au dascălii cu adevărată vocaţie.
Şi acum, pot să afirm că a pus o temelie solidă formării noastre ca oameni.
După câte am aflat, a plecat în lumea drepţilor, după ce a crescut şi format generaţii şi generaţii.
Respectul pe care l-am avut toată viaţa pentru colegii mei învăţători izvorăşte în mare măsură din respectul pe care-1 am pentru învăţătoarea mea, căreia îi păstrez o vie amintire.
Cluj-Napoca, 10 februarie 2004
11
Lola Maria Ţămbrescu-Ciupem
Carmexicita
Ce bine i se potriveşte numele!
Pe cât e de frumoasă, pe atât e de bună!
I-am admirat întotdeauna surâsul nelipsit de pe buze.
Şi eu sunt o fire veselă, dar nu pot surâde întotdeauna, chiar şi când nori negri se abat peste fruntea mea şi o întunecă.
Dar ea surâde mereu şi te face să te simţi bine în preajma ei.
Am remarcat-o din prima zi de şcoală, îmbrăcată foarte elegant într-un pardesiu de culoare albastră.
După un timp a apărut în alt pardesiu, de data asta de culoare roz, care o făcea şi mai drăgălaşă.
Nu degeaba când am ajuns cam prin clasa a treia, toţi băieţii aveau ochi numai pentru ea, ba chiar Ştefi a şi pupat-

o! Vai! Ce s-a înroşit biata de ea şi cum s-a apărat cu amândouă mâinile să scape de îmbrăţişarea junelui precoce.

Întâmplarea a făcut să fim în continuare colege până la terminarea liceului.

Ea avea un talent deosebit pentru desen, cred că-l mai are, iar eu, ioc. Nu poţi avea chiar toate talentele din lume, deşi am văr pictor.

Eu când desenez un cal trebuie să scriu dedesubt ce este, ca să nu fie confundat cu altceva.

12

Amintiri din şcoală

Dar, după cum spuneam nu poţi avea toate talentele din lume - eu cânt frumos, vorbesc frumos, ce mai, sunt sigură că nu o să mă omoare modestia, dar la desen, pauză mare.

In timpul orei de desen citeam cărţi, învăţam roluri (că făceam şi teatru) şi domnul profesor, chiar dacă mă vedea, îmi dădea pace, întrucât era lămurit că m-am născut cu un antitalent total la desen.

Dar, se punea problema că trebuia să-mi noteze ceva lucrări, şi ce lucrări să-mi noteze?!

Atunci îmi vine mie o idee strălucită, cu care Carmencita, cu sufletul ei de aur este de acord: adică să nu arunce ea ciornele cu încercările de desen, ci să mi le dea mie pe cele care i se par nereuşite, pentru ca eu să le prezint drept reuşite, ca fiind ale mele.

Acum îmi dau seama că n-a fost un gest frumos din partea mea să fac asta, dar atunci mi s-a părut soluţia salvatoare.

Şi aşa a şi fost, ba mai mult pe o ciornă îmi aduc aminte că am luat o notă mai mare decât a luat autoarea produsului finit, de, acuma când ştiu cum e cu notarea, înţeleg că acea notă avea în ea un grad mare de subiectivism, izvorât din simpatia profesorului pentru eleva lui artistă.

Căci am uitat să vă spun, făcând în paralel şi Şcoala Populară de Artă - secţia Teatru-Actorie, am fost invitată să imprim un rol într-o piesă la radio.

Piesa se numea Un iaz şi o poveste cu haz de Natalia Gheorghiu şi eu eram Cununiţa - un rol principal.

13

Lola Maria ŢăMbrescu-Ciupeiu

Aveam o voce cristalină şi cei de la radio nu m-au lăsat să joc rolul pe care-l interpretam pe scenă- tot un rol principal, ci au considerat că vocea mea este mai potrivită pentru rolul Cununiţei.

S-a difuzat seara la radio piesa, s-a spus, bineînţeles, distribuţia (eram singura elevă, restul erau studenţi, funcţionari) şi a doua zi la şcoală, când a intrat profesorul de istorie în clasă, domnul Câmpeanu (precizez pentru că am avut trei profesori de istorie şi toţi trei extraordinari), înainte de a începe ora a ţinut să mă felicite în faţa întregii clase.

Vă daţi seama ce mândră m-am. simţit!

Era prin anul 1963, eram în clasa a zecea (am terminat liceul cu unsprezece clase).

Dar, deşi talentată, teatrul românesc nu m-a vrut şi asta dintr-o simplă întâmplare - sau o fi fost mâna destinului?! Nu ştiu!

Întâmplarea a făcut ca eu să mă pregătesc pentru admiterea la Institutul de Teatru din Bucureşti cu roluri de dramă, deşi eram perfectă pentru roluri de comedie (pe atunci nu ştiam şi nici unul dintre iluştrii artişti cu care am lucrat nu mi-a spus) şi să nimeresc la o comisie de dramă, la cealaltă comisie fiind preşedintă o renumită comediantă, care cu siguranţă m-ar fi remarcat.

Dar, aşa a fost să fie şi scena românească a pierdut un mare talent, nu mă omoară modestia, dar puteam să fiu artistă la un teatru de stat, dar n-am făcut-o, urmând cariera didactică, iar apoi cea scriitoricească.

îmi aduc aminte că în 1964, când am terminat liceul, s-a filmat la Cluj Gaudeamus şi am fost

selectată şi eu să joc în film şi am fost plătită atât de bine, încât am avut bani de cheltuială o lună în Bucureşti, când am dat admitere la teatru.

Eram treizeci de fete pe un loc şi eu eram o mare necunoscută, de doar şaptesprezece ani, lucru remarcat şi de comisie (cu alte cuvinte, mai aveam timp să cresc).

Dar, de unde am pornit şi unde am ajuns! Vorbeam despre Carmencita şi m-am trezit lăudându-mă | tare.

Este un obicei gascon.

Ce ţi-e şi cu scriitorii ăştia!!!

Cluj-Napoca, 10 februarie 2004

Iată-mă ajunsă în clasa a cincea, după primele patru clase absolvite la „Bob", pentru că Liceul Bariţiu era de băieţi, dar din 1957 a devenit mixt.

Se vede treaba că întotdeauna am fost „invidioasă" (am pus cuvântul în ghilimele, pentru că nu am acest păcat) pe fetiţele cu părul lung, pentru că eu l-am avut întotdeauna scurt şi cu breton, ori din comoditate, ori pentru ca să fie mai des.

Cert este că, dacă a doua variantă este cea valabilă, atunci scopul a fost realizat cu succes, pentru că pur şi simplu coafeza mea este îngrozită de ce păr des am şi cât trebuie să lucreze ca să-mi facă o coafură frumoasă.

În tinereţe, în schimb, am purtat părul foarte lung şi am nenumărate poze cu părul până la brâu, după care oamenii întorceau capul pe stradă, ca să-l vadă mai bine.

Dar acele vremuri au trecut, şi ar fi bine să ne întoarcem la ce vroiam, să vă povestesc.

În faţa mea în bancă stăteau prietenele mele, Valy şi Mary, şi amândouă aveau codiţe lungi şi frumoase.

La ora de română - aveam un profesor molcom ca toţi moldovenii (sper să nu mă înşele memoria) domnul D., sigur cu litera D (odihnească-se în pace, a murit tânăr) - ce-mi vine mie, n-am de lucru şi îmi găsesc: înnod codiţele colegelor din faţă: codiţa

dreaptă a ceîei din stânga cu codiţa stângă a celei din dreapta.

La un moment dat aud pe profesor zicând:

- Toată lumea la marginea băncii!

Zis şi făcut. începe Valy să tragă în stânga, Mary în dreapta şi nu înţelegeau, dar efectiv nu înţelegeau de ce nu pot executa ordinul.

Vă închipuiţi că eu mă tăvăleam pe jos de râs, dar profesorul nu şi când şi-a dat seama ce se întâmplă m-a mustrat blajin, iar Valy şi Mary n-au vorbit cu mine o săptămână, până au mai uitat păţania.

- Ce vremuri frumoase!

Cluj-Napoca, 10 februarie 2004

Ora de germană

- Gutentaggenosinlehrerin! se auzea la începutul orei de germană un cântat pe nas, piţigăiat, cu glas de soprană de coloratură sau de alt, în ritm de canon, jazz sau blues!

începea ora: unii plecau la cabinetul medical, alţii veneau, doamna S. - o adevărată doamnă - accepta plecări, sosiri ca la Autogara doi Călători.

Aşa a fost şi noi nu am ştiu profita de faptul că în cinci ani puteam învăţa bine această limbă, care este deosebit de grea.

Iarăşi am o scăpare, datorită urechii muzicale care înregistra vrând-nevrând, astfel încât în facultate am fost remarcată ca o cunoscătoare a acestei limbi, cu anumite ocazii (la literatură comparată, de exemplu), pentru că nu am mai avut tangenţe direct, axându-mă pe rusă, italiană, latină.

Dar ce mândră eram când puteam pronunţa corect numele autorilor germani şi puteam citi poezii în original, la seminarii!

Şi asta datorită strădaniilor profesorilor de gennană, pentru că doamna S. s-a pensionat şi a venit domnul D., un domn distins, elegant, imperturbabil, pe care eu cu poveştile interminabile cu colega Viorica am reuşit să-l enervez drept care s-a lipsit în acea oră de prezenţa noastră agasantă.

Cu acea ocazie memorabilă am făcut cu Viorica şi un cântec (era o perfonnanţă să reuşeşti să-l enervezi pe domnul D.)

care suna cam aşa (mă iertaţi că nu scriu şi notele pentru melodie):

„Nu pot uita cum domnul de germană
Ne-a. dat odat-afară
Spunându-ne şi... tu"

Vedeţi, de pe atunci mă chinuia muza poeziei, care, har Domnului, în prezent mă lasă să trăiesc liniştită, după ce ani scris un volum întreg.

Săturându-se de mine,m-a transferat la surata ei mai îngăduitoare, ha, ha, muza prozei, să mă mai suporte şi ea.

- AufWiedersehn!

Cluj-Napoca, 10 februarie 2004

19

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Ora de limba rusă

Am avut şansa să studiem limba rusă cu rusoaice : întâi doamna T., care m-a „închis" în clasa a cincea în clasă şi nu m-a lăsat să plec până nu am învăţat declinările la gramatică.

O fi intuit de pe atunci că am o înclinaţie deosebită spre această limbă care mai târziu va deveni şi specialitatea mea şi nu m-a lăsat să plutesc la suprafaţă, ci m-a îndesat cu capul în gramatică şi de atunci mi se trage faptul că am ajuns să o predau şi eu, sau era o profesoară meticuloasă şi nu suporta ca cineva să lălăie substantivele după ureche, nu ştiu.

Ceea ce ştiu este că mi-a făcut un mare bine punându-mă serios la treabă.

Am mai întâlnit în facultate, prin anul patru, o profesoară, care m-a depistat că eu „cânt după ureche" şi mi-a explicat că dacă la alte limbi străine merge, la limba rusă niet, şi s-a simţit obligată să facă cu mine un curs special referitor la terminaţiile dure şi moi ale adjectivelor.

Dar, revenind la anii de liceu, doamna T. a plecat şi a venit frumoasa L. C..în viaţa mea nu am văzut asemenea ochi mari, albaştri. Şi ce frumos vorbea ruseşte şi ce emoţionată era când ne citea Mama de Gorki!

Ce frumos interpreta rolul mamei şi al poliţaiului (eu, ca artistă, puteam aprecia talentul)!

20

Amintiri din şcoală

Când vorbea mama, folosea o voce subţire (de cap, în termeni actoriceşti), iar când interpreta rolul poliţaiului, îşi îngroşa vocea şi se încrunta.

Dau în transcriere românească, un dialog:

- Maici, scazal, tî, varovka! zicea poliţaiul (Taci, ţi-am spus, hoaţo!), o prinsese lipind afişe sau cam aşa ceva.

Mama răspundea (o voce suavă subţire):

- Ia, ia nevarovka! (Eu nu sunt hoaţă!)

Eu eram transpusă, trăiam momentul, dar Zoii din faţă, care nu înţelegea o iotă, se întorcea şi mă întreba, în băşcălie:

- Tu, ce zice doamna, cine-o mai murit?

Eu mă umflam de râs şi îi răspundeam:

- Lasă că îţi spun în pauză despre ce-i vorba! şi mă reculegeam, ca să pot savura până la capăt momentul.

Şi azi aşa, mâine aşa, am ajuns să-i citesc pe clasicii literaturii ruse în original.

Ar fi cazul să iau din nou în mână o carte în limba rusă şi s-o citesc, cu dicţionarul alături, că de mult nu am mai făcut asta, dacă mă gândesc bine, au mai trecut vreo douăzeci de ani.

Nu, haraşo!

Cluj-Napoca, 10februarie 2004

21

Lola Maria Ţănabrescu-Grupeiu

Istoria românilor

Şi a altor popoare, povestite întâi de o mare doamnă, cu un nume mare - A. M. - iar apoi de un dascăl, care impunea un deosebit respect, dar şi teamă

- D. R. - şi de domnul profesor I. C. de care am mai pomenit.

În clasele mai mici am avut-o profesoară pe doamna A. M.. Ţin şi acuma minte haina de blană de vulpe în care venea îmbrăcată iama (pe vremea aceea o haină de blană era mai rară), ţin minte că fuma (tot timpul în pauze, dacă aveai drum pe la cancelarie, lucru mai rar, desigur, o vedeai cu ţigara în mână) şi mai ştiu că îi plăceau copiii dezgheţaţi la minte şi nu de puţine ori dădea nota maximă pentru un răspuns inteligent (recunosc cu mândrie că şi eu am fost beneficiara notei maxime cel puţin o dată).

Nu mai reţin de ce doamna profesoară a plecat şi a venit domnul profesor R..

Vai! Nu tu glume, nu tu zâmbete, nu tu bijuterii!

Of! Oful de pe lume, pentru că de când mă ştiu îmi plac bijuteriile (ce să fac, sunt o biată muritoare şi eu) şi primisem de ziua mea un inel în formă de şarpe, cu o piatră verde în locul ochiului (nu mai port bijuterii în formă de şarpe).

Era o minunăţie de inel, pe care cu părere de rău trebuia să-l scot de pe deget şi să-l pun în buzunarul uniformei înainte de ora de istorie.

22

Amintiri din şcoală

Mă pun păcatele într-o zi şi mă iau cu nu ştiu ce discuţii, uitând de inel.

Începe ora de istorie, domnul profesor vorbea, ne explica, arăta cu nelipsitul indicator pe hartă şi începe să se plimbe prin casă.

Eu luam de zor notiţe când brusc, se opreşte în dreptul meu şi începe să-mi dea cu indicatorul peste mâna stângă. Acest gest pe mine m-a şocat pentru că nu era unul obişnuit. Mi-am ridicat privirea, am surâs tâmp şi nu înţelegeam ce se întâmplă cu ce am. greşit. După un moment de nedumerire îmi las privirea în jos, privirea îmi cade pe mâna stângă şi

atunci am înţeles. Cu un zâmbet vinovat de data aceasta, îmi scot inelul de pe deget, mi-l bag în buzunar şi astfel... ora poate continua.

Cum a putut un banal inel să întrerupă soarta ştiu eu cărui popor de care era vorba în ora respectivă şi ce uşor este să fii vinovat fără voie.

Vă asigur că de atunci nu s-a mai întâmplat o asemenea neglijenţă de neiertat şi regretatul domn profesor a putut să-şi plimbe liniştit indicatorul pe hartă, dezvăluindu-ne nouă taina cine ştie cărui imperiu dispărut.

Cluj-Napoca, 10februarie 2004

23

Lola Maria ŢăMbrescu-Ciupeiu

Limba română

Întotdeauna am ştiut că dragostea pentru carte şi pentru cuvântul scris mi se datorează în primul rând doamnei profesoare luliaVlasa şi apoi moştenirii genetice dinspre tată. Sau invers? Nu ştiu! Cert este că toată viaţa am iubit cartea şi o voi iubi câte zile voi avea.

De aceea sunt foarte pretenţioasă şi cu cărţile pe care le scriu eu, sunt o perfecţionistă, lucrul acesta se ştie şi echipa cu care lucrez caută să-mi împlinească toate cerinţele.

Pe lângă faptul că sunt scriitoare sunt şi cititoare, sau întâi am fost cititoare şi pe urmă scriitoare şi ştiu precis ce înseamnă o carte frumoasă, atrăgătoare, pe care o ţii în mână cu plăcere.

De aceea mă gândesc la copertă şi stabilesc în cele mai mici amănunte feluî în care ea trebuie să se prezinte, dar nu mă deranjează când cei de specialitate îmi . sugerează câte o idee, care îmbunătăţeşte imaginea cărţii.

Cele trei cărţi pe care le-am scris până acum (de fapt am scris patru, dar volumul de versuri nu a văzut încă lumina tiparului; îl las să mai dospească) pot oricând concura la un concurs de design, nu ştiu de ce nu am participat până acum?!!

Unii confraţi în ale scrisului îmi spun deseori că am un avantaj în faptul că sunt licenţiată în litere.

24

Amintiri din şcoală

Deh, eu ce să le fac? Să nu mai fie invidioşi că eu pot manevra cuvântul cu uşurinţă. Ei poate au alte avantaje. Eu nu sunt invidioasă niciodată pe nimeni.

Iutorcându-măcu gândul la distinsa mea profesoară de limba română, trebuie să recunosc cu sinceritate că niciodată n-am reuşit în lunga mea carieră didactică să fiu atât de meticuloasă şi organizată ca dânsa.

Am încercat şi m-am străduit, dar sunt formată [1] din alt aluat, formaţia mea actoricească îşi .spune cuvântul, primează faptul că sunt adepta comediei dell'arte (arta improvizaţiei), artă pe care mi-a dezvăluit-o profesorul de istoria teatrului, dai- asta este o altă poveste.

De câte ori mă gândesc la ora doamnei, o văd fără excepţie,

ţinând în mâini plicurile cu fişe, scoţând din plic fişa care ilustra perfect tema dezbătută.

După cum spuneam, având-o ca model, am încercat şi eu să îmi ajut memoria cu fişe, dar fiind un om onest şi sincer, recunosc că nu m-am ridicat la nivelul dorit, poate şi datorită obiceiului meu de a divaga tot timpul, de a sări ca o vrăbiuţă de pe o creangă pe alta, de la un subiect la altul.

Dar, iată, din promoţia noastră, au ieşit atâţia dascăli de limba română.

Asta spune ceva, nu?!!!

Cluj-Napoca, 10 februarie 2004

25

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Corul elevilor

Distinsa doamnă profesoară de muzică umbla prin clase la începutul anului, cu diapazonul în mână, să caute elevi apţi pentru cor.

Eu, ce să vă mai spun, eram foarte aptă, dacă îmi daţi voie să spun aşa şi nu înţeleg nici astăzi de ce nu am ascultat îndemnurile mamei de a lua lecţii de pian de la o profesoară din vecini, că doar aşa toată ziua eram la ea acasă, pentru că eram prietenă cu fiică-sa, care a devenit şi ea profesoară de muzică.

Mama voia să mă pregătească pentru o carieră de cântăreaţă, dacă ea tot nu a urmat această carieră, dar eu nu şi nu (visul urmând să i se împlinească prin nepotul său, Prâslea al meu).

A, da, îmi aduc aminte, eram foarte ocupată cu teatrul, cu turneele, cu concursurile de recitări; unde era un concurs, hop şi eu.

Într-un cuvânt eram foarte ocupată: cu învăţatul, cititul, cu figuraţia la operă şi altele.

Dar la corul şcolii trebuia obligatoriu să particip, pentru că bineînţeles m-a selectat imediat. Eram prin clasa a zecea, în 1962 se terminase colectivizarea şi toate corurile erau obligate să includă în repertoriu un cântec care se referea la această „înălţătoare" realizare.

Cântecul era cu parte de solo şi suna aşa:

Solo feminin:

26

Amintiri din şcoală

„La gospodărie-n sat E fruntaş şi tata.
Iar la şcoală 1-a-nvăţat
Prima este fata"(bis ultimele două)
Urma corul:
„Eu nespus m-am bucurat Şi i-am dăruit Pe caietul meu curat
Zecele primit."
Solo feminin:
„Mi-a zâmbit prietenește Şi mi-a spus aşa:
- Vezi, gospodăria creşte
Şi prin munca ta".(bis ultimele două)

Toate bune şi frumoase, dar trebuia căutată solista, pentru

că acest cântec făcea parte din repertoriul pentru concurs de coruri şcolare pe oraş.

La cine se gândeşte minunata şi gingaşa doamnă Nuşfeleanu, dacă ghiciţi? Evident că la mine, marea divă. Vai! Greşită alegere!

Începeam foarte serioasă cântecul, dar după două versuri, realizând discrepanţa dintre ceea ce cântam şi realitate (tata fusese militar de carieră, iar pe timpul când eu cântam cântecul cu pricina, fiind invalid de război, era funcţionar la „Clujeana") mă pufnea râsul.

Toată lumea râdea şi nu puteam avansa cu repetiţiile, concursul bătea la uşă, şi uite aşa, datorită imensei înclinaţii spre umor şi a fanteziei debordante, am pierdut unica şansă de a fi o mare divă, solistă la un concurs de coruri şcolare pe oraş.

27

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Ce-i de făcut? Schimbăm solista şi o lăsăm să râdă în rândul coriştilor cât o vrea. O punem pe Valy solistă. Altă solistă, acelaşi scenariu. Nici Valy nu poate trece la al treilea vers, să depăşească primele versuri buclucaşe, care stârneau atâta veselie.

Cu toată răbdarea care o caracteriza, uşor agasată, doamna profesoară îşi găseşte altă solistă, aşa că se alege praful şi de cariera de prim-solistă a colegei mele Valy.

Ligia, visătoarea cu ochii mari, migdalaţi, se dovedeşte a fi solista ideală.

Deşi noi, celelalte, pufneam în râs de ne întreceam, ea, Ligia, cu un zâmbet serafic în colţul gurii, cânta atât de melodios versurile buclucaşe, încât mai-mai că îţi venea să lăcrimezi, dacă între timp nu te apuca un hohot uriaş de râs.

Şi aşa, cu Ligia în frunte am participat la concurs, am luat şi ceva premiu şi toată lumea a fost mulţumită!

Atunci teatrul liric românesc a pierdut două mari vedete: pe mine şi pe Valy (în ordine cronologică, nu „cu măgarul în frunte"), dar a câştigat o mare dirijoare (adică eu), care a condus cor de o sută de elevi şi a făcut să răsune pentru prima dată (cred că şi ultima) în Ceanul-Mare (Turda), „Corul robilor" din opera „Aida" de Giuseppe Verdi, obţinând un binemeritat loc doi la concursul de coruri şcolare.

Cluj-Napoca, 10 februarie 2004

28

Amintiri din şcoală

Soneria electrică

Sau mai bine-zis soneria buclucaşă, care mi-a făcut mie o surpriză atât de neplăcută dar, în acelaşi timp, mi-a dat o învăţătură pe care n-am uitat-o toată viaţa.

In clasa a zecea, parcă, la chimie la teză primim ca subiect „Soneria electrică".

Fericită peste poate că am învăţat subiectul ba chiar l-am „tocit", cuvânt cu cuvânt (lucru pe care nu-l mai făcusem nici

până atunci, nici de atunci încolo) mă apuc de scris.

La un moment dat, uit un cuvânt, stau şi mă chinui eu să-mi aduc aminte...nimic. Impulsivă cum sunt, crezând că nu mă vede nimeni, scot caietul cu notiţe să citesc cuvântul cu pricina. Dar, vai, fatalitate! Profesoara era lângă mine şi citea din caietul meu mai cu sârg decât mine.

Noroc că pe atunci stăteam bine cu inima, că altfel, se întâmpla cine ştie ce tragedie optimistă, aşa că şocul m-a afectat doar parţial, fiindu-mi ciudă că doamna profesoară nu mi-a dat răgaz să ajung la cuvântul cu pricina, să-l memorez, ci mi-a întrerupt elanul creator, confiscându-mi şi corpul delict, adică propriul caiet cu notiţe.

Media mi-a ieşit, dar mi-a fost ciudă că deşi învăţasem, mă lăsasem ispitită de caietul buclucaş. Mi-a prins bine lecţia, întrucât de atunci înainte ca să

nu mai cad în ispită, în orice examen intram fară nici o sursă de inspiraţie, bazându-mă doar pe ceea ce ştiam şi învăţasem, promovând cu brio circa cincizeci de examene.

Prinde bine şi câte o experienţă dintr-asta.

Cluj-Napoca, 10 februarie 2004

Amintiri din şcoală

A.L.A.

Nu Ala-bala-portocala, ci Apărarea Locală Antiaeriană, o materie studiată de noi în liceu.

Şi cine a fost numită să susţină orele acestea de ALA? Nimeni alta decât distinsa doamnă N., soţie de doctor renumit.

Probabil nu-i ajungeau orele din catedra de anatomie şi îi erau completate cu ore de ALA. N-am de unde să ştiu; dar ceea ce ştiu cu precizie este că doamna profesoară apărea în nelipsita haină de blană de vulpe (cum avea şi profesoara de istorie) şi cu un aer princiar, de o adevărată doamnă din înalta societate, începea să ne depene nişte definiţii şi clasificări pe care, cu gest plictisit le trecea pe tablă, iar noi, ca nişte roboţi, în caietul cu notiţe.

De la apariţia în clasă a distinsei doamne profesoare, care ne privea cu condescendenţă, până la terminarea orei auzeai în diferite colţuri ale clasei bubuit de bombe, şuierat de gloanţe şi şrapneîe.

Bineînţeles că le auzea şi doamna profesoară, dar considera că ar fi o pierdere de vreme să se oprească din expunere pentru a face nişte observaţii inutile.

Şi-o fi zis şi domnia-sa:

- Dacă-i .musai, e musai, şi aşa am mai studiat o materie, din care chiar nu reţin nimic dar, între noi fie vorba, nici nu doresc.

Cluj-Napoca, 10februarie 2004

Unu plus unu

În mod deliberat am lăsat mai la coadă ora de matematică, dar, ce spun eu, matematică?, aritmetică, pentru că fiind clasă de uman, am studiat matematica simplă, cât este necesar unui om ca să nu se încurce în socoteli, să-şi poată număra banii, să facă nişte calcule simple.

Dar cum se face, cum nu, deşi nu m-a preocupat niciodată această ştiinţă, care era prea exactă pentru mine, unde nu poţi fabula, nu poţi inventa, totuşi, având profesori foarte bine pregătiţi, am învăţat câte ceva, s-a lipit şi de mine ceva.

De exemplu, când fac cumpărături şi vânzătoarea îmi spune cât am de plătit, o pun să mai socotească o dată şi de cele mai multe ori este nevoită să-şi ceară scuze că a greşit.

Eu greşesc la calcule doar când sunt obosită sau distratră, în rest, nu am voie.

Dacă vânzătoarele ar şti ce dascăli am avut eu la aritmetică, nu s-ar mai încumeta să greşească.

Dar ştiţi ce mă înfurie cel mai tare? Că cel mai des greşesc umflându-mi nota de plată şi nu invers.

Cu toţii ştim că unii profesori de matematică au tabieturile lor, ticurile lor, metehnele lor şi nu sunt în termenii cei mai cordiali cu ai lor confraţi de ştiinţe umaniste, mai umane care va să zică.

Eu întotdeauna i-am stimat şi i-am admirat, pentru că sunt mai pragmatici, mai „precişi", mai organizaţi. De aceea am colaborat în bune condiţii cu confraţii mei care predau ştiinţele exacte.

Dar, să ne întoarcem cu ani în urmă la profesorul meu de ştiinţe exacte, adică de matematică.

Ce idee năstruşnică le vine unor colegi, să-l înregistrăm pe bandă de magnetofon pe domnul profesor, care avea nişte ticuri verbale (nu le mai ţin minte din păcate) şi ca de obicei, când e vorba de o năzbâtie, hop şi eu. Zis şi făcut. Sandu, cred, aduce magnetofonul (lucru rar pe vremea aceea), îl instalează şi vrea să înregistreze. Ca nişte copii naivi ce eram, lăsăm firul să se vadă pe podea în unele locuri (sau, îmi vine acum o altă idee, om fi fost trădaţi) şi domnul profesor descoperă mârşăvia pusă la cale de un grup de elevi indisciplinaţi, puşi numai pe comicăreală (şotii - n.a.), certaţi cu disciplina. „Ia să-i trecem noi în jurnalul clasei, ia să-i trecem pe toţi care au participat şi aşa după o anchetă minuţioasă, nu ştiu cine (că dacă aş şti tot aia ar fi) divulgă şi numele meu." Tragedie cu T mare, se va scădea nota la purtare, ce ne facem? Există o singură soluţie: să dispară înscrisul din jurnal, căci fără dovezi nu există făptaşi.

Aşa că rămâne în clasă după ore grupul vesel care a participat la neîngăduita infamie, cineva rupe fila din jurnal şi plecăm liniştiţi acasă.

Dar liniştea noastră a fost de scurtă durată, fapta fiind dată în vileag bănuiesc de jurnalul însuşi, neconsolat de pierderea unei file.
33
Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu
Şi iată-mă în postura de elev indiscipiinat dintr-o joacă.
De aceea ia început de an şcolar, când dădeam ochii pentru prima dată cu o clasă, îmi anunţam elevii în discursul inaugural:
- Nu uitaţi că şi eu am fost elevă şi toate trucurile le am în degetul cel mic.
Cluj-Napoca, 10 februarie 2004
34
Amintiri din şcoală
Jonathan
Nu, nu este un nume, ci o specie de mere.
Şi ce mere! Să le mănânci cu ochii şi mai multe nu! Chiar cu ochii, pentru că le priveam de la distanţă, fiindcă nu erau ale mele, ci ale unui coleg, care locuia la ţară şi venea la şcoală în Cluj.
Ne mai dădea şi nouă, orăşenilor, din când în când câte unul, dar noi le vroiam pe toate. Aşa că, atunci când el ieşea în pauză, se forma un grup de „comando", care îl pândea, să nu apară şi unii îi scotocea prin servietă.
„Prada de război", constând în toate merele aferente zilei respective se împărţea între combatanţi, în funcţie de aportul lor la acţiune, de gradul de participare la acţiunea de „efracţie" a merelor. Fiind cooptată în acţiune, îmi primeam partea, pe care o savuram cu o nespusă plăcere.
Dar, iată, la un moment dat, ce-i drept mult prea târziu, apărea şi păgubaşul, care vroia să se vitaminizeze puţin, pentru că mai avea timp, pauza nu se terminase. Dar, stupoare! Merele dispăruseră şi era sigur că nu le uitase acasă.
Noi, „vitaminizaţii", priveam cu o figură inocentă săpăturile nearheologice pe care le făcea colegul nostru.
Dintr-odată auzeam:
35
Lola Maria Ţămbrescu-Ciuperu
- Măi, înţeleg că mi-aţi luat merele, dar să-mi fi lăsat şi mie unul!
A, nu, era prea pretenţios, cerea prea mult, nu credeţi?!
Drept pentru care, ca să ne sature odată de mere, ne-a dus la el în livadă şi ne-a lăsat să zburdăm în voie, spre nedumerirea fraţilor săi.
Cert este că de atunci am rămas cu o preferinţă: dintre toate speciile de mere, le prefer pe cele Jonathan.
Cluj-Napoca, 29februarie 2004
36
Amintiri din şcoală
Gramatica
Măi, greu lucru şi gramatica asta! Cam abstractă! Ca şi

matematica, nu?

Acum îl înţeleg eu pe Trăsnea lui Creangă, care îşi bătea capul să înveţe: „Gramatica iaşte, ce iaşte, nu iaşte", „Cumplit meşteşug de tâmpenie" Ce să mai vorbim de gramatica latinească?! Greu de tot; ţi se învârt în cap toate terminaţiile, toate pronumele, toate declinările şi conjugările. Şi de ce să-ţi încarci mintea cu ele, dacă tot e o limbă moartă?! Ce, o s-o pot învia eu? Nu, dar ce te faci când îţi trebuie note şi la limba latină, ca să ţi se poată încheia media. Şi pe ce să primeşti note? Ia ghiciţi!

Sigur,, pe proverbe, adică mai pe latineşte, pe dictoane. Şi pune-te pe învăţat dictoane, că le ştiu şi dacă mă scoli din somn: „Sic tranzit gloria mundi" (nu „Aşa l-a trăznit pe Grigore la minte") sau „Hanibal ante portas"(nu „Hanibalînainte era portar"), „Veni, vidi, viei" (nu „Am venit, am văzut, am plecat").

Pot sa-ţi turui pe nesuflate cel puţin zece dictoane şi mai mult, ştiu să le traduc.

De exemplu: „Timeo Danaos ubi dona ferentes" („mă tem de greci, chiar şi când fac daruri") a cuvântat bătrânul Laocoon şi istoria ştie câtă dreptate a avut, pentru că vicleanul grec Ulise a construit calul

troian pentru a ascunde în el soldaţi şi nu din gest de curtoazie faţă de troieni.

Ia întrebaţi-i pe câţiva tineri de azi cum e cu grecii şi cu Laocoon şi veţi vedea câţi ştiu să răspundă.

Moartă, nemoartă latina stă la baza limbii române şi un intelectual nu o poate neglija, pentru că face parte din cultura generală a unui om.

Eu ştiu că am studiat-o în profunzime, dat fiind natura formaţiei mele intelectuale, dar baza tot în liceu am pus-o, făcând puţin slalom printre declinări şi conjugări, dar aprofundând studiul dictoanelor.

Cluj-Napoca, 29 februarie 2004

Amintiri din şcoală

La sfârşit de săptămână cântec, joc şi voie bună

Era o emisiune la radio sâmbăta cu acest titlu. Vă mai amintiţi? Prin anii 1960. Pe atunci aveam şcoală şi sâmbăta, nu era boierie ca acum, ca sâmbăta să stai acasă. Aşa că, situată în ultima bancă, în „rândul de la geam" de-adevăratelea, când mă plictiseam începea emisiunea sus-amintită. Voce era, deci de cântăreţi nu duceam lipsă (atunci debutase Benone), prezenţă scenică era (doar făceam teatru) şi voie-bună şi mai şi, că, vorba lui Creangă: „Ce-i pasă copilului..

La comanda unor colegi plictisiţi, începea emisiunea. Şi ce emisiune! De satiră şi umor, de interpretare, de imitare.

Emisiunea ţinea pe tot parcursul zilei de sâmbătă, sau,

aproape pe tot parcursul, când erau ore mai uşoare, aşa zisele „dexterităţi": muzică, desen şi altele.

Păi cum? La muzică doar se cânta, iar la desen, în timp ce alţii desenau, eu, care cum vă mai spuneam sunt un antitalent, dacă cumva nu aveam în dotare o carte de citit, ce era să fac pentru a-mi alunga plictisul şi a încălzi atmosfera?! Să cânt, să recit, să muncesc şi eu ceva, nu să stau degeaba, că energie aveam berechet, slavă Domnului!

Cluj-Napoca, 29 februarie 2004

39

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Teama

În viaţa mea nu mi-a fost aşa o teamă de cineva ca de directorul D. E adevărat că eram copil când am intrat în clasa a cincea, nu aveam nici doisprezece ani, iar figura impunătoare a directorului D, îmi stârnea o teamă fizică, de care îmi amintesc şi acum.

Avusesem şi în clasele primare un director, dar acela (i-am uitat numele) era de o blândeţe deosebită, parcă şi ochii îi râdeau, cert este că nu-mi era frică de el.

Dar de directorul D. îmi era o teamă nespusă, îmi îngheţa răsuflarea când trecea pe lângă mine, în baston, şchiopătând. Am aflat mai târziu că fusese fotbalist şi îşi pierduse un picior, nu ştiu cum şi de aceea avea proteză la un picior şi umbla în baston. Nu ştiu dacă-i adevărat, dar un lucru este cert: ca să nu mă întâlnesc cu el pe coridor, într-o zi am stat ascunsă după un stâlp minute în şir, poate chiar o jumătate de oră.

Când am mai crescut, am observat că nu era chiar aşa de „fioros" cum îmi imaginam, ba chiar, putea să şi zâmbească.

Dar, prima imagine pe care am văzut-o mi-a produs atâta groază, încât astăzi privesc amuzată în urmă.

40

Amintiri din şcoala

Niciodată nu mi-a fost frică de oameni, ce pot ei să-mi facă, cum zice psalmistul: „Ce-mi va face mie omul?". Mie mi-e frică de fapt că nu sunt destul de conciliantă, destul de înţelegătoare dar, cert este că în copilărie mi-a fost cumplit de teamă de un director de liceu.

Cluj-Napoca, 29 februarie 2004

41

Lola Maria Ţămbrescu-Ciuperu

Ţinută cazonă

Prin anii 1960, când eram eu elevă de liceu, nu era bramburreala de acum (anul 2000 n.a.), elevii nu erau îmbrăcaţi în toate culorile curcubeului, la şcoală nu era parada modei.

Uniforma era obligatorie, numărul matricol pe uniformă, fetele bască şi cordeluţă, băieţii chipiu. Nu intrai pe poarta şcolii fără toate atributele ţinutei obligatorii şi pe deasupra şi carnetul de elev la purtător, cu semnătura părinţilor la zi. Aşa da disciplină, aşa da ţinută de elev.

Uitai ceva ce făcea parte din ţinuta obligatorie, de exemplu cordeluţa (la fete), stânga-mprejur şi acasă după ea. Degeaba te milogeai de elevii de serviciu de la poartă, nu-i puteai înduplеca, pentru că, dacă bine-mi aduc aminte, era şi un profesor de serviciu prezent.

Noroc că eu stăteam la o aruncătură de băţ depărtare, ce spun o aruncătură de băţ, nici atât, făceam stânga-mprejur şi imediat dădeam cu nasul de poarta de la intrarea casei mele, aşa că era simplu. Dar năpăstuiţii care locuiau mai departe, pierdeau prima oră aşa, ca să se-nveţe minte să fie mai ordonaţi şi să-şi pună de seara în servietă tot ce aveau nevoie.

Acum sunt convinsă că ne-a prins bine în viaţă această disciplină riguroasă, pentru că am devenit

punctuali, riguroşi, disciplinaţi (vorbesc în numele meu).

Sunt de o punctualitate nemţească, îmi respect cu stricteţe promisiunile, sunt foarte atentăîâ ţinută când apar în public, într-un cuvânt s-a prins de mine disciplina.

Acum, în mileniul trei, se marşează mult pe liberul arbitru, pe dreptul fiecăruia de a-şi demonstra personalitatea.

Bun şi asta (liberul arbitru n.a.) dar trebuie să existe o măsură în orice lucru şi puţină disciplină nu strică, deoarece, dacă fiecare face cum îl taie capul, ne trezim într-un nou Turn Babei, unde nimeni nu mai pricepe nimic.

îmi aduc aminte ce bucurie pe unii elevi că nu mai este obligatorie uniforma şcolară, ba chiar şi unii părinţi sau bucurat.

Eu nu, pentru că am ştiut ce urmează. Adică eu nu rn-am bucurat şi am considerat că e mai bine să aibă toţi o ţinută obligatorie, mă rog poate fi şi mai cochetă, mai colorată, cum. amvăzut în filme, decât fiecare să se îmbrace cum doreşte.

Mergând cu anumite ocazii prin diferite şcoli, liind invitată de multe ori, puteam confunda elevele cu profesoarele şi invers.

Elevele care aveau părinţii mai înstăriţi, erau îmbrăcate după ultimul răcnet al modei, încât le cdipsau pe profesoare, iar cele mai modeste se uitau cu admiraţie şi invidie la colegele lor mai norocoase.

Din acest motiv nu este bine să fie desfiinţată uniforma şcolară, pentru că unii tineri suferă, li se lormcază complexe.

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

Ce să mai zic de bietele mame, care toată ziua trebuie să spele şi să calce pentru ca odraslele lor dragi să ţină pasul cu moda. O să consideraţi că sunt puţin cam conservatoare, dar chiar eu recunosc că sunt şi nu puţin.

Punând în cumpănă totuşi tot ce am spus până acum, nu consideraţi că ar fi mai bine ca liceenii să aibă o ţinută mai

decentă, mai puţin provocatoare şi ieşită din comun. Sau e mai bine aşa, să fie îmbrăcaţi în toate culorile curcubeului şi să aibă haine care de care mai fistichii?

Sunt sigură că pe această temă se vor forma două tabere, dar eu îmi menţin părerea, pentru că atunci când am dreptate, am dreptate.

Cluj-Napoca, 19 martie 2004

44

Ruta internaţională

Iată-mă proaspăt absolventă de facultate, mergând cu entuziasmul caracteristic tinereţii să lucrez pe ruta internaţională Berlin-Roma-Milano (a se citi: Berind-Românaşi-Miluan) cum se spunea în glumă pe acele meleaguri.

Eu am fost numită la Milano (Miluan) prin repartiţie ministerială, fără să se ştie că şcoala funcţionează cu aprobare specială, fiind în desfiinţare, din cauza numărului redus de elevi.

Deci, cum s-ar spune, iată-mă intrată pe o linie moartă, care nu putea să-mi asigure un viitor sigur. Dar, ce să-i faci, ce ţi-e scris, în frunte, ţi-e pus.

Privind acum înapoi, mie îmi pare rău că s-a întâmplat aşa, pentru că oameni buni ca-n Miluan, nu am mai întâlnit niciodată, oricât am umblat în ţară şi în lume.

Toţi aveau pentru mine un cuvânt bun, luni dimineaţa, când mă vedeau întrând în sat, pentru că fie timp frumos, fie furtună, eu sâmbătă plecam acasă la Cluj, la părinţi.

Se vede treaba că satul Miluan, fiind ascuns undeva între Cluj şi Hida, nu suferise poluarea oraşului şi ţăranii aveau respectul moştenit din moşi- strămoşi pentru dascăli, care luminau mintea copiilor lor.

47

Lola Maria Ţămbreseu-Ciupeiu

Ţăranii din acel sat nu erau prea umblaţi, unii nu părăsiseră locurile natale niciodată, alţii doar cu prilejul satisfacerii stagiului militar. Bătrânii îmi spuneau „Sărumâna“ ca la preotese, nu „Bună ziua“, lucru care drept să spun, la început m-a mirat.

Deşi îmi propun să mai vizitez acele meleaguri, niciodată nu am putut să-mi pun planul în aplicare, întotdeauna a intervenit ceva.

Dar, dacă nu m-am putut eu duce, a venit el la mine, aşa ca şi cu Mohamed şi muntele (dacă nu vine Mohamed la munte, vine muntele la Mohamed), iertată să-mi fie comparaţia, care, chiar că este nepotrivită.

Aşa că mă trezesc într-o zi că mă vizitează fosta mea gazdă (oare mai trăieşte?!) ca să-mi spună că nepotul ei este acum elevul meu. Nu-mi aduc aminte dacă eu ştiam asta sau nu, deşi numele trebuia să-mi spună ceva, cert este că bunică-sa a venit să-mi spună să am grijă de nepoţelul ei drag.

Cum să n-am grijă? Şi ea avusese grijă de mine, aflată printre străini.

Ţin minte că odată, când erau gazdele plecate de acasă, eu n-am mâncat nimic până s-au întors ei.

Ce m-au certat!

- Da, cum, domnişoară (pe atunci eram domnişoară) dacă noi nu veneam trei zile, dumneata, nu mâneai trei zile? Cum se poate asta? In căni este smântână, în pod este câmaţ şi slănină, pâinea este în dulap şi dumneata rabzi foame? Te rog să te serveşti când nu suntem acasă cu ce vrei dumneata sau măcar să fi mers până la mama în casa din sus, să mănânci ceva cald.

48

Amintiri din şcoală

Am primit critica şi am tăcut, hotărâtă ca altă dată să nu mai dau prilej de supărare.

Dar când am intrat călare în sat, ca Mihai Viteazul în Alba-Iulia (iertată să-mi fie din nou comparaţia)!? Se făcea că plouase tot timpul trei zile, de sâmbătă până luni şi se făcuse un noroi cumplit.

Când am coborât din maşină m-am înfundat în noroi. Un ţăran cu un cal m-a văzut (de fapt era o iapă, o chema Doina) şi m-a invitat să merg călare, să nu-mi rămână pantofii în noroi. Zis şi făcut! Mă ajută omul să urc pe cal, că eu nu mai călărisem niciodată şi mi s-a părut foarte înalt calul, dar de câte ori se împiedica, eu aveam inima cât un purice. De urcat am urcat, dar cum să cobor, că era, după cum v-am spus, foarte înalt. A trebuit să tragă calul la o magazie care avea o platformă, am sărit pe acea platformă şi de acolo jos, de, eram tânără şi ţuşti, la şcoală. Nici n-am apucat eu să pun bine piciorul în şcoală, că şi primesc un telefon de la centru, de la prietena mea, medic veterinar, care aflase că domnişoara directoare (eram numită directoare interimar, pentru că nu vroiam să semnez numirea mea definitivă) a intrat în Miluan călare. „Radio şanţ" funcţiona perfect şi atunci.

Intr-o dimineaţă de luni nu m-am putut trezi şi am pierdut autobuzul care pleca de la Cluj la Miluan. Ce-i de făcut? Nu stau mult pe gânduri, iau un taxi şi îi spun să mă ducă afară din Cluj pe la Vama Chintăului până unde întâlneşte autobuzul şi să îl blocheze, ca să pot să fac o „transbordare". Aşa a şi făcut, în Chintău a depăşit autobuzul şi l-a blocat. Am plătit taxiul şi am urcat în autobuz, în uimirea generală.

49

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupem

Toate satele din teritoriu au aflat şi au avut subiect de discuţie timp de o săptămână.

Ghinionul a făcut că în anul următor numirii mele, să se aplice împărţirea teritorială pe judeţe (până atunci era pe regiuni şi Miluanul era în regiunea Cluj), iar satul să fie primul din judeţul Sălaj, aşa că n-am avut ce face şi pentru că vroiam să rămân în judeţul Cluj, am făcut uz de reducerea de activitate pe care o puteam avea şi deşi inspectorul general din Sălaj mi-a promis că-mi dă orice post doresc în

judeţul său, i-am răspuns că ştiu că are nevoie de cadre calificate, dar eu nu vreau să plec din judeţul Cluj, pentru că am părinţii bătrâni şi bolnavi (tata era invalid de război, umbla în baston) şi n-am acceptat propunerea.

Mi-am luat hârtia de reducere de activitate şi am băgat-o în dosarul meu la Cluj.

Mă întreabă tata dacă am băgat în dosar hârtia originală şi răspunsul meu a fost că da, la care îmi spune să mă duc repede să o iau şi să fac o copie. Mă duc, dar altcineva a fost mai iute de mână, mi-a sustras-o din dosar şi aşa am ajuns suplinitoare, nu am mai avut avantajul pe care mi-l dădea reducerea de activitate.

In acest moment ştiu cine a luat-o şi de ce.

Să-i fie de bine! (a se citi: ruşine!).

Amintiri din şcoală

Popa din Dăbâca

Ştiţi bancul cu popa din Dăbâca?

Vi l-am mai spus? Chiar dacă-i aşa, vi-l mai spun o dată:

Se spune că într-o zi popa din Dăbâca se plimba prin Roma cu papa. Se opresc doi italieni şi îl întreabă unul pe celălalt:

- Măi, cine o fi acela ce se plimbă cu popa din Dăbâca? Bun, nu? Eu am râs o săptămână când l-am auzit.

Mi-am adus aminte de banc, pentru că următorul popas al meu a fost la Dăbâca, unde am predat limba franceză, limba rusă, muzică şi cor. Deşi erau atâţia învăţători care studiaseră muzica, chiar cântau la câte un instrument, eu am condus corul de o sută de elevi, deşi nu am urmat Conservatorul sau un liceu de muzică, dar am voce bună şi îmi place să cânt.

Elevii erau dispuşi pe câteva rânduri la cor şi cei mai înalţi erau în ultimul rând, dar erau şi cei mai indisciplinaţi, aşa că din când în când trebuia să disloc rândurile şi să intru ca Baiazid Fulgerul până la cei care. îmi conturbau ora, ca să-i fac să lucreze, când e de lucru.

Întotdeauna am avut o deviză: „când lucrăm, lucrăm; când ne distrăm, ne distrăm".

Tot la Dăbâca mi s-a întâmplat povestea aceea cu premiul, am povestit-o deja dar, trebuie să spun că cea

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

căreia i-am adus acasă premiul nu era profesoară, doar suplinea o colegă, care era în concediu de maternitate,îmi place să cred că un cadru didactic, care se ocupă de educaţia tinerei generaţii, n-ar face unei colege ce a făcut ea. Aşa îmi place să cred deşi întâmplarea din viaţa reală s-ar putea să mă contrazică.

Dar, vorba aceea, nu există pădure fără uscături.

Tot în acea perioadă, sora mea mai mare era bolnavă şi în vara aceea a şi plecat dintre noi.

Eu nu îmi dădeam seama că este aşa de grav bolnavă, când mi-a propus o colegă să mă ducă la bătrâna preoteasă, să ne

ghicească în cafea, dacă ne vom căsători. Cum preoteasa nu primea pe oricine (fosta preotească), trebuia să fii recomandată de colega, care locuia în vecini.

Mergem noi amândouă, ne primeşte preoteasa, aşteptăm cu sufletul la gură să-mi spună ceva despre măritiş şi o aud întrebându-mă:

- Ce femeie bolnavă ai în familie? Eu neştiind că sora mea este aşa de grav bolnavă, crezând că suferă de un simplu reumatism, nu ştiam la ce să mă gândesc, când îmi amintesc că sora mamei, mătuşa, e cam bolnavă şi răspund:

- Am o mătuşă bolnavă!

- Vai, mare necaz o să vă facă acea femeie bolnavă! Mare necaz! Dă din cap de câteva ori şi gata, a terminat ce avea de spus.

De rândul măritişului nici un cuvânt.

Asta a fost prin aprilie, după Paşti sau înainte de post, nu ţin minte, dai' n-au trecut nici trei luni şi în iunie s-a dus sora-mea şi într-adevăr mare necaz ne-a făcut, necaz care a îndurerat-o atât pe bătrâna

preotească, încât a uitat pentru ce mă prezentasem la ea.

Şi ca un făcut, soarta m-a luat de la căpătâiul ei cu o jumătate de oră înainte de a-şi da sufletul, ca să poată pleca liniştită, netulburată de nimeni, pentru că şi mama a fost îndepărtată în mod voit.

Vreo doi ani aş fi vrut să plec după ea, dar până a primit „aprobarea" să mă cheme, au trecut anii şi când m-a chemat, n-am mai vrut eu să plec, pentru că destinul meu era altul, şi eu trebuie să-l urmez cu străşnicie.

Trenule, maşină mică!

Stau şi mă gândesc şi acum ce cap am avut atunci când am trecut pe sub un marfar, în gară la Valea Florilor, ca să nu întârzii la şcoală.

Coborâsem din tren şi în gară era un marfar lung-lung, cât o zi de post. Ca să-l ocolesc pierdeam o jumătate de oră preţioasă.

Aşa că, văzând că nu pot să-l traversez pe sus, m- am aplecat şi l-am traversat pe dedesubt. Dacă trenul pornea, acum eu nu vă mai plictiseam cu poveştile mele. Dar n-aţi avut noroc, norocul a fost de partea mea, am trecut cu bine şi iată-mă, tânără şi frumoasă, gata să dau piept cu viaţa, să mă lupt cu greutăţile ei şi să le înving, pentru că v-am mai spus, nu? că pe lumea asta sunt două feluri de oameni: învingători şi învinşi şi eu am refuzat categoric să fac parte din a doua categorie, aşa că, prin eliminare, sunt o învingătoare (prin eliminarea categoriilor, nu a mea).

De pe piedestalul de învingătoare, pentru că învingătorii se urcă pe un piedestal, nu? pot privi ca la teatru tot ce mi s-a

întâmplat şi să trec mai departe, cu stoicism şi mai multă înţelepciune.

Am mai avut noroc o dată cu trenul. Lucram la Leghia şi sâmbătă numai eu aveam ore până târziu, la ora unu, ceilalţi plecau la doisprezece (atunci se lucra şi sâmbăta, nu era boierie ca acuma). Eu aveam la clasa a opta două ore pe care convenisem cu elevii să

le fac fără pauză, ca să prind şi eu acceleratul în Aghireş-Sat.

Într-o sâmbătă, termin eu orele, mă ia o maşină şi ajung în Aghireş-Sat tocmai când acceleratul se pusese în mişcare. M-am tot gândit ce să fac? Să încerc să urc sau nu? O vedeam pe colega mea, soţia directorului la geam că îmi spunea ceva, dar nu puteam auzi ce spunea.

În sfârşit, m-am hotărât să aştept personalul, care venea peste două ore. Se vede că îngeraşul meu era la datorie şi mi-a şoptit ce să fac. Spun asta, pentru că lunea am aflat de la colega mea că îmi striga să nu încerc să urc, pentru că scara era prea înaltă şi nu o să reuşesc. Ea s-a urcat întâi cu genunchii şi apoi s-a ridicat în picioare şi asta în condiţiile în care trenul staţiona în gară.

Categoric eu nu reuşeam să urc din mers şi bine am făcut că n-am încercat.

De atunci, niciodată nu mă grăbesc, nu mă urc din mers şi nu cobor mai repede, înainte de a se opri maşina sau trenul.

Mai bine să ajung cu câteva ore întârziere, dar, să ajung sigur.

Cluj-Napoca, 13 Aprilie 2004

Tortul

Nu, nu este vorba despre un tort de nuntă, ci despre un obicei păstrat într-unul dintre satele de pe lângă Cluj, unde am lucrat şi eu un an.

Am ales să nu spun despre ce sat este vorba, o să înţelegeţi de ce.

Spuneam că în acel sat era obiceiul - nu ştiu dacă mai este, de fapt, cred că nici şcoala nu mai este, s-a desfiinţat - ca de 8 Martie fiecare profesor să primească câte un tort cadou, pe lângă frumoasa petrecere organizată.

Eu mergeam doar o zi pe săptămână, îmi ţineam toate orele de limba rusă, pentru că în restul zilelor predam limba română la şcoala din centru, iar miercurea, ţin minte, eram acolo.

Norocul meu că 8 Martie a picat chiar într-o miercuri, dar pentru că aveam ore numai de la ora zece, deja torturile erau prezente în cancelarie.

Pe vremea aceea nu aveai unde să comanzi torturi, nu era ca acum, când numai că nu aruncă cineva cu tortul după tine. Atunci trebuia să munceşti să-l faci singură, aşa că vă

închipuiţi bucuria mea, când am văzut frumuseţe de torturi.
L-am ales, ca şi fata babei, pe cel mai mare şi mai frumos şi până a sunat de pauză l-am admirat încântată.

Încântarea mea a dispărut când, în pauză a apărut o colegă şi mi-a spus să nu-l aleg pe acela, pentru că a căzut pe jos (podeaua era data cu motorină) aşa că să-mi aleg altul şi ăla să-l las pentru cel care apare ultimul la şcoală.
Aşa am şi făcut, recunosc, am păstrat zeci de ani secretul cu sfinţenie, doar că un anumit coleg nu înţelegea de ce, din când în când, ne umfla râsul, pe mine şi pe colega cu care am împărţit şi am păstrat secretul cu sfinţenie.
Cu imaginaţia asta a mea bogată şi stufoasă, îmi imaginam cu câtă poftă au atacat unele persoane minunatul tort cu gust de motorină, cules de pe jos.
Da, recunosc, de data aceasta am făcut o excepţie de la regulă, am fost de acord cu „capra vecinului", şi am fost fericită că m-a iubit atât de mult colega, încât mi-a dezvăluit secretul legat de minunatul tort, căci, în definitiv, putea să mă lase pe mine să mănânc tort cu motorină că doar şi aşa sunt o pofticioasă şi o gurmandă, nu?
Nu, nu voi recunoaşte niciodată cine este cel care a tras lozul „câştigător", oricât mă veţi întreba, dar consider că am râs destul singură de năzdrăvana întâmplare.

La operă, la operă
Am impresia că am mai povestit ceva în legătură cu asta dar, precis, nu în cartea de faţă, aşa că o să spun totuşi povestea.
Ca să ne fie mai uşor drumul peste deal, cântam arii din opere. Eu, care de la frageda vârstă de cinci ani frecventam spectacolele de operă, că mă ducea mama de trei ori pe săptămână; câteodată intram la pauză, ca să nu mai plătim biletul, sau stăteam în picioare, sus la „cucurigu"(cum spunea mama), un loc îngrădit unde se stătea în picioare şi pentru care plăteai un bilet cu preţ redus.
Mai târziu, în timpul liceului, aveam legitimaţie de intrare pentru că făceam figuraţie în Boris Godunov, aşa că puteam toată ziua să stau la teatru şi la operă, ba nu, greşesc, la teatru nu te lăsa, deşi vară-. mea era o artistă renumită.
Aşa că, cine se putea pune cu mine, care am văzutAna Lugoj ana de 30 de ori?!
Dar, trebuie să recunosc că aveam un coleg, ba chiar doi, care concurau cu succes cu mine, aşa că în ultimă instanţă, ca un argument suprem spuneau:
- Eu conduc corul elevilor! Eu am luat premiul doi la concurs cu „Marşul gloriei" din Aida de Giuseppe Verdi.

Aşa că: „La operă, la operă,
Cine ne descoperă?
La operă, la operă,
Cine ne acoperă?“
Cluj-Napoca, 13 aprilie 2004
59
Lola Maria Ţămbrescu-Cmpeiu
Obicei

Pentru că v-am povestit ce obicei era la o şcoală, de 8 Martie, Ziua Femeii, să vă povestesc alt obicei, care era în aceeaşi zi, dar la altă şcoală.

Bineînţeles că nu am aflat aceste obiceiuri în acelaşi an, ci în ani diferiţi.

Deci, la altă şcoală în ziua cu pricina era obiceiul ca după orele de curs să vină mamele elevilor cu coşuri de mâncare, ouă şi băutură şi să petreacă împreună cu diriginţii claselor.

Am fost pusă în temă în legătură cu obiceiul, am primit instructaj în legătură cu modul de desfăşurare, dar nimeni nu mi-a spus că mamele vor bloca uşa, ca să nu pot părăsi încăperea până au ele chef să mă elibereze.

De ce credeţi că eu vroiam să mă eliberez? Pentru că începuse cheful adevărat, petrecerea profesorilor care nu erau diriginţi, la etaj şi eu ardeam de nerăbdare să ajung acolo. Tot degeaba!

Mi-am ţinut eu discursul, a venit preşedinta comitetului de părinţi, am primit flori, am ciocnit un pahar de bere (e, de unde şampanie, nici chiar aşa) am primit cadou un coş cu o sută de ouă (precis erau o sută) şi am mulţumit frumos, am vrut să mă retrag, dar retrage-te dacă poţi: uşa era blocată, iar clanţa era la o mămică, care vroia să stau cu ele şi să petrec, ciocnind cu fiecare câte un pahar (lucru imposibil) de

diferite băuturi, de la ţuică, vin, la bere şi şliboviţă. Ah, şliboviţa, ce miros groaznic are şi am fost obligată să beau o gură!

Acum nu m-aş lăsa înduplecată pentru nimic în lume să beau otrava aia, dar atunci, eram mai tânără, mai conciliantă. >

După ore de insistenţă m-au eliberat să mă pot duce şi eu la petrecerea colegilor, la insistenţele lor, care spuneau că vor sparge uşa dacă mamele nu o deschid.

Eu am fost foarte încântată că părinţii, adică mamele elevilor mă iubesc aşa de mult, dar prea multă dragoste strică, aşa că atunci când şi ele şi-au dat seama că au exagerat, m-au eliberat, cu scuzele de rigoare.

Bineînţeles că nu m-am supărat, m-a mirat şi m-a distrat obiceiul pe care nu l-am mai întâlnit nicăieri.

Tot la acea şcoală am mai întâlnit un obicei de 1 Aprilie, de ziua Păcălelilor, obicei pe care l-am digerat destul de greu: clasele îşi schimbau locul, adică elevii schimbau între ei clasele, astfel că mergând la clasa VI B am dat peste

elevii clasei VII B; având ora la clasa V A în sală am găsit elevii din clasa VIIIB.

Elevii se distrau copios, dar eu nu.

Am zis la un moment dat că nu are rost să mă mai duc la ore, dacă nu pot să le ţin, dar am fost domolită de colegi, care mi-au spus să nu mă supăr, că aşa este obiceiul.

Bine, nu mă supăr, treacă de la mine!

Lola Maria ŢăMbrescu-Ciupeiu

Sanie cu zurgălăi

Ningea ca în basmele lui Andersen. Era vacanţa de iarnă şi fratele meu m-a invitat s-o petrec la munte, lângă Câmpeni, unde lucra el. La gară m-a aşteptat cu o sanie trasă de doi roibi împodobiţi cu zurgălăi.

Când se mişcau, zurgălăi, scoteau un clinchet care îmi aducea aminte de clinchetul candelabrului de cristal pe care îl aveam din copilărie.

S-a dus copilăria mea şi a luat cu ea şi candelabrul de cristal care scotea nişte sunete pe care nu le-am uitat nici acum, după o jumătate de veac.

Drumul de la Câmpeni la Neagra a fost de vis. Sania aluneca lin pe covorul alb, zurgălăii sunau, iar din cer cădeau fulgi mari de zăpadă. îmi închipuiam că sunt Crăiasa Zăpezilor, plecată la plimbare cu sania fennecată.

Au trecut mai bine de treizeci de ani şi nu am mai retrăit acele clipe. Dar, cum tot ce este frumos se sfârşeşte repede şi drumul acesta s-a sfârşit când am ajuns la casa unde era găzduit fratele-meu.

E un fel de a spune că am ajuns la casa aceea, când de fapt am ajuns la poalele dealului, pe care era construită casa, de acolo continuându-ne drumul pe jos.

Am urcat dealul şi am intrat în casă, unde gazdele foarte primitoare, doi bătrânei simpatici ne aşteptau cu

o masă îmbelşugată. Tăiaseră porcul, pregătiseră toate cele ale porcului, că-doar era Crăciunul.

Cât am stat în vacanţă s-au purtat foarte frumos cu mine.

Ca să ajungem la şcoală, trebuia să coborâm dealul. Era mai uşor să-l cobori rostogolindu-te, decât mergând pe poteca făcută prin zăpadă.

E, când eşti tânăr toate ţi se par uşoare, deşi la vale ne-am rostogolit cum am putut, dar la deal nu mai ţinea figura.

Aşa că am urcat cu chiu, cu vai dealul, compătimindu-l pe fratele meu, care făcea zilnic acel urcuş şi mi-am propus ca, atunci când mă mai rostogolesc în jos, să nu mă mai opresc până în gară la Câmpeni. Zis şi făcut.

Când s-a terminat vacanţa am fost condusă la gară tot cu sania cu zurgălăi dar de data asta ninsoarea se oprise.

Nu mai ningea ca în basmele lui Andersen.

Cluj-Napoca, 3 mai 2003

Moş Nicolae

Cine zice că nu există Moş Nicolae?

Ia, să vedem! Acela nu va primi cadouri de la Moşu.

Eu ştiu că Moş Nicolae există şi de aceea, an de an, Moşu se prezintă în cinci ianuarie seara, când dorm şi îmi umple ghetuţele.

Ca să spun adevărul într-un an a uitat să-mi pună ceva în ghete pentru ca i-a umplut ghetele primului meu născut şi de frică să nu fie prins, a plecat în grabă, uitând de mine. Ce m-am supărat! Dar, chiar m-am supărat!

La care mama foarte mirată mi-a spus:

- Am crezut că dacă ai copil nu mai aştepţi să vină moşul şi la tine, că destul vine la cel mic!

- Ai crezut greşit. Bineînţeles că la el vine cu . desaga dar aştept şi eu un semn că a trecut şi pe la mine.

De atunci Moş Nicolae nu a mai greşit niciodată şi s-a oprit din graba lui şi în dreptul ghetuţelor mele, frumos curăţate şi mi-a lăsat ceva, indiferent ce, pentru că ştie că eu o să mă bucur, fără să am pretenţii.

Trebuie să subliniez că deşi celorlalţi le lasă şi câte o nuia, mie niciodată nu-mi lasă nuieluşa tradiţională, pesemne, pentru că eu sunt cuminte şi

nimeni nu are nevoie de o jordiţă ca să mă cuminţească.

Am observat în fiecare an că nuieluşele nu sunt toate la fel de mari, în funcţie de cât de cuminte este copilul: cel mai neastâmpărat are nuieluşa mai mare şi invers, cel mai. cuminte are nuieluşa mai mică, dar tot o are, numai eu nu primesc şi sunt foarte fericită că Moşu mă consideră cuminte şi bună. Trebuie să spun şi asta, ca să se ştie, să rămână scris că îl voi aştepta pe Moş Nicolae în fiecare an, întotdeauna.

Dacă am clarificat asta, putem trece şi la alte întâmplări. înainte de vacanţa de iarnă, la ora de compunere îi puneam pe elevi să scrie ce vor ei să le aducă Moş Nicolae şi le spuneam foarte clar celor mai mici că cei care zic că Moşu este mama şi tata, s-ar putea să nu primească nimic, pentru că Moşu s-ar putea supăra pe ei, mama şi tata ar putea uita şi aşa, ei s-ar alege cu nimic. Nu uitam să precizez că da, Moşul fiind foarte ocupat, poate ar mai putea uita de unii copii şi atunci mama şi tata văzând că odraslele lor n-au primit nimic, se grăbeau să corecteze greşeala.

Da, asta se admite, de aceea unii copii care, în loc să doarmă ca orice copil cuminte, stăteau la pândă şi îşi surprindeau părinţii trebăluind pe lângă ghetuţe, erau copiii de care Moşul uitase, sau nu mai avusese timp să se ocupe.

Şi începeau copilaşii să scrie în compunere tot ce îşi doreau de la Moşu, asta până într-o zi. S-a întâmplat cu vreo

zece ani în urmă, dar ţin minte de parcă ar fi fost ieri.

La o clasă a cincea, la care predam cu o nespusă plăcere, cărora le citeam poveşti, le dau compunerea despre Moş Nicolae, înainte de vacanţă şi citesc compunerile.

M-am oprit din citit, cu răsuflarea tăiată, când am luat în mână compunerea unui băieţel firav, B.V., prea timpuriu copleşit de griji.

El scria că Moş Nicolae să nu-i aducă nimic, pentru că taică-său murise şi ei erau mai mulţi fraţi şi maică-sa era plină „peste cap de datorii".

Gustul amar pe care l-am simţit atunci, îl simt în continuare când mă gândesc că un băieţel de unsprezece ani nu-şi doreşte o jucărie, ceva dulciuri, ceva. Era prima dată când mi se întâmplase aşa ceva şi singura dată, nu mi s-a mai întâmplat nici de atunci încoace.

Am rămas înmărmurită, am cerut explicaţii de la colega care era dirigintă şi am zis că trebuie să facem ceva, să vină şi la el Moş Nicolae (de Crăciun le dădea şcoala cadouri).

- Degeaba încerci, mi-a răspuns colega, nu va primi nimic de la tine; au mai încercat şi alţii.

- Eu voi încerca totuşi, să vedem ce se întâmplă. Nu pot admite ca un copil să nu primească ceva de la Moş Nicolae.

Dar cum pe vremea aceea nu se prea găseau dulciuri (acum îmi dau seama că au trecut mai bine de zece ani), de unde să-i fac eu rost de un pachet cu dulciuri?

Îmi aduc aminte că ai mei copii primeau pachete de la întreprinderea soţului meu, aşa că încep munca de lămurire cu băiatul cel mare, care nu mai era un

copil, îi explic situaţia, îi cer să renunţe la pachetul lui, urmând ca celelalte pachete să le împărţim în trei. Zis şi făcut!

Mă duc cu pachetul la şcoală, îmi ţin ora la clasa respectivă, după oră scot toţi copiii afară în pauză, îi lămuresc şi pe elevii de serviciu să iasă până pe coridor, ca să rămân numai eu cu V..

Am făcut asta pentru ca el să nu se ruşineze de ceilalţi copii şi să mă refuze.

Rămân numai eu cu el, iau pachetul, mă duc până la ultima bancă, unde stătea şi îi spun:

- Vezi, Moş Nicolae a greşit şi pachetul tău l-a adus la noi!

Aşteptam cu înfrigurare să văd ce se întâmplă. Nu s-a întâmplat nimic rău. Mi-a răspuns:

- Mulţumesc! A luat pachetul şi ochii lui albaştri s-au luminat preţ de o secundă.

Colegele nerăbdătoare mă aşteptau să mă întrebe:

- A luat pachetul?

- Da, l-a luat!
- Şi ce a spus?
- Ce să spună? Mulţumesc!

Bucuria a fost mare pentru că Moş Nicolae m-a ales pe mine ca să aduc o licărire de lumină în ochii unui copil maturizat înainte de vreme.

Cluj-Napoca, 13 aprilie 2004

67

Lola Maria Ţămbrescu-Giuperu

Premiul

„Banii-s buni număraţi."

Toate mi se-ntâmplă numai mie; de ce, nu pot să pricep...

Cu vreo treizeci şi mai bine de ani în urmă mi s-a întâmplat un lucru care m-a făcut să umblu foarte atentă cu banii şi prieten-neprieten, dar când am dat un ban, am cerut şi confirmarea.

Spre sfârşitul anului şcolar, de Ziua învăţătorului, când se dădeau premii, mă roagă o colegă să-i duc şi unei alte colege premiul de trei sute doisprezece lei.

- Eu nu mă duc în săptămâna asta la Cluj, du-i tu premiul lui A, că staţi aproape şi aţi fost prietene.
- Sigur că îi duc.

D. îmi dă banii fără să îmi ceară să semnez că mi i-a dat, pe încredere.

Cum ajung la Cluj, mă duc direct la A., care stătea în gazdă la o bătrână, foarte aproape de mine.

- Bună-ziua, A. este acasă?

-Nu-i acasă! Dai' de ce o cauţi?

- I-am adus nişte bani, un premiu!
- Bine! Poţi să mi-i laşi mie că îi dau eu! Serveşte nişte plăcinte!

Cum nu mă dau în lături de la plăcinte vine- vorba: „La plăcinte înainte, / La război - înapoi!" mănânc vreo două plăcinte, apoi îmi iau „La revedere", bătrâna asigurându-mă că o să-i dea banii.

68

Amintiri din şcoală

Nu am pus-o să semneze nicăieri că i-am dat banii, mai ales că nu era singură acasă, ci cu două prietene. De fapt, nici prin cap nu mi-a trecut că n-o să-i dea banii, eram atât de sigură, ca şi când i-aş fi dat eu personal.

Deh! Până atunci nu păţisem nimic care să mă facă să mă îndoiesc de cineva, eram mult prea tânără, dar acum sunt Stan Păţitul.

Peste câteva zile mă întâlnesc în faţa unui chioşc cu soţul lui A., era vară, cald şi vroiam să mă răcoresc bând un suc. Când dau să scot banii, un leu şi cinci bani, soţul lui A. se oferă să-mi plătească el sucul ca mulţumire că i-am adus premiul soţiei lui.

Eu nu l-am lăsat, mi-am plătit sucul şi i-am spus că mi-a făcut plăcere să o servesc şi nu-mi datorează nimic.

Menţionez că A. nu mai lucra la şcoală, suplinise parcă pe cineva în concediu de maternitate.

Până acum nimic interesant. Trece un an, eu mă mutasem la altă şcoală să-mi pot da examenul de definitivat în specialitatea mea şi primesc o citaţie prin care sunt chemată la proces cu A. la fosta şcoală, unde lucrasem. În citaţie se specifică că sunt chemată pentru suma de trei sute doisprezece lei, pe care A. trebuia s-o restituie.

Ce se întâmplase de fapt?

A. fiind temporar angajată, se pare că nu avea dreptul la premiu şi fusese somată să-i restituie. Ce te faci însă, că ea nu recunoştea că a primit acei bani şi facea pe niznaiul.

N-am avut ce face şi am venit din acel colţ al judeţului acasă. Tata m-a întrebat:

- Nu cumva ai uitat să-i duci banii? În nici un caz tata nu s-a gândit că mi-am însuşit banii, ci bazându-se pe faptul că eram şocată de moartea surorii mele, aş fi putut uita.

- Aş crede că i-am uitat să-i duc, dacă n-aş avea confirmarea soţului ei că i-a primit, aş crede că i-a dat gazda ei, dar iară, soţul ei a confirmat că i-a primit. Atunci care-i problema? I-a mâncat şi nu vrea să-i mai dea înapoi. Nu ştiu cum va da ochii cu mine şi să spună că nu i-am dat, că sunt în stare nu ştiu ce să-i fac, adică ştiu.

Vine vorba: „Fă bine şi aşteaptă rău". După ce că i-am făcut un bine, să fiu adusă din celălalt capăt al judeţului, de parcă n-aş avea altceva mai bun de făcut.

Dar, staţi liniştiţi, că nu numai eu eram purtată pe drumuri, ci şi directorul, fostul director şi colega care îmi dăduse banii. Nici unul dintre noi nu mai lucram la acea şcoală şi am fost puşi pe drumuri toţi trei din trei părţi ale judeţului. Bineînţeles că eu abia aşteptam să dau ochii cu cea care ne făcuse pustiul ăsta de bine, dar ea nu se înghesuia de loc să ne. vadă, în concluzie, nu s-a prezentat.

Începe aşa-zisa înfăţişare, în care colega este întrebată dacă recunoaşte că directorul i-a dat banii!

- Da, recunosc că mi i-a dat şi i-am dat lui L., adică mie. Observaţi că niciunul din cei trei nu am cerut semnătura de primire a banilor, ci ne-am bazat pe încredere. La noi a funcţionat încrederea, dar mai departe nu.

Preşedintele completului de judecată al Consiliului Popular mă întreabă pe mine:

- Recunoaşteţi că doamna D., pardon, tovarăşa profesoară D. v-a dat banii? (Era foarte interesant dacă

ajunşi în acest punct eu aş fi răspuns: Nu! Cred că D. ar fi căzut pe spate de emoţie.)

- Bineînţeles că recunosc!

- Şi ce aţi făcut cu banii?

- I-am dat mai departe, dar pentru că A. nu era acasă, i-a dat gazdei, dar am avut confirmarea că i-a primit.

Cei doi dinaintea mea erau scoşi din cauză, rămâneam doar eu, lanţul se rupea la mine, încolo nu se mai confirma primirea banilor. Dintr-odată sar în sus, gândindu-mă că sunt salvată, că doar am un martor că am dus banii.

- Staţi că eu am martoră pe gazdă, care poate să confirme că am dus banii!

- Gazda a decedat nu demult!

- Bravo, singurul martor care mă putea salva plecase din această lume zbuciumată, lăsându-mă să mă zbat singură cu o acuzaţie mincinoasă.

Din acel moment am observat că lumea se uita la mine foarte ciudat, aproape convinsă de nesinceritatea mea.

Mi s-a spus foarte clar că banii trebuiesc retumaţi şi fiindcă cea căruia îi erau adresaţi neagă că i-a primit, cine altcineva decât eu trebuie să-i plătesc, şi nu era o sumă de neglijat, având în vedere că salariul lunar era de o mie şi ceva, deci cam a patra parte din salariul meu pe o lună.

- Bine, dacă aşa se pune problema, voi plăti şi o să mă învăţ minte să mai dau bani fără chitanţă.

Nu mai era nimic de spus, judecata se încheiase, eu eram ţapul ispăşitor, lucru pe care nu l-am putut suporta niciodată, şi cu asta am aşteptat maşina să ne întoarcem la Cluj. Dar pentru că mai era destul timp,

am fost invitaţi undeva să mâncăm nişte aperitive şi plăcinte, iarăşi plăcinte, că se făcuse ora de masă.

Ne-am dus la masă, am discutat şi acolo ce se întâmplase şi bineînţeles, deşi am fost nevinovată, nu mă simţeam în largul meu, pentru că ceilalţi puteau să mă creadă sau să se îndoiască de cuvântul meu, pentru că într-un an nu ajungi să cunoşti un om aşa de bine încât să-l crezi pe cuvânt. La oră fixă mergem în staţia de autobuz şi ne urcăm. Ne luăm bilete, ne aşezăm şi autobuzul porneşte. În dreptul şcolii secretarul Sfatului făcea disperat semne şoferului să oprească. Acesta a oprit şi a întrebat ce se întâmplă?

Ce se întâmplase?

Între timp venise poştaşul şi adusese o scrisoare recomandată în care A. recunoaşte că a primit banii şi cere să i se tragă din salar, eşalonat în rate de la noul loc de muncă, o fabrică în care lucra ca funcţionară.

Am răsuflat uşurată, ceilalţi au avut confirmarea că am spus adevărul, iar respectiva persoană de câte ori mă întâlnea, trecea pe trotuarul celălalt, astfel că niciodată nu am putut să o trag la răspundere pentru ce mi-a făcut.

Dar, de fapt, ea mi-a făcut un bine, că de atunci toată viaţa mea, am cerut o confirmare când am dat bani.

Deci, prieten-neprieten, să nu te miri dacă, atunci când trebuie să-ţi dau bani, te pun să semnezi, pentru că eu sunt

Stan Păţitul.
Vă sfătuiesc să faceţi la fel!
Cluj-Napoca, 2 februarie 2003
72
Amintiri din şcoală
Trei cuvinte...
Nu vreau să aud trei cuvinte: divorţ, şomaj şi război sau în ordine inversă: război, şomaj, divorţ. Orice fac, când aud unui din cele trei cuvinte inima mi se face cât un purice, sângele mi se îngroaşă în vene şi nu vrea să mai curgă şi carnea de pe tot corpul mi se întăreşte şi se face precum piatra. Să vă spun de ce.
Război: ce cuvânt oribil, care spulberă toate iluziile, toate speranţele de viaţă şi contravine cel puţin a două porunci din cele zece: „să nu ucizi şi să-ţi iubeşti aproapele ca pe tine însuţi." Cum să nu ucizi în război? Dacă nu-ţi nimiceşti inamicul, te nimiceşte el pe tine. Copii nevinovaţi cad victime, bătrâni neputincioşi, viaţa, într-un cuvânt stă pe loc. Stă pe loc am spus? O, nu, regresează, se stinge, dispare.
Bunicii mei au trăit un război, părinţii mei au trăit alt război, eu nu vreau să trăiesc un război, nici eu, nici copiii mei, nici copiii copiilor mei.
Mi se pare oribil că oameni paşnici trebuie să-şi lase agoniseala de o viaţă şi să plece în pribegie, pentru a-şi salva viaţa.
Cum îţi iubeşti aproapele, dacă umbli să-i curmi viaţa?
Cine are nevoie de aceste războaie?
Nu arn înţeles niciodată de ce oamenii nu pot încăpea unii de alţii, cum de trebuie tot timpul, din vremuri imemoriale, să se distrugă unii pe alţii.
73
Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu
Spunea cineva că războaiele sunt un rău necesar atunci când populaţia lumii se prea înmulţeşte. Chiar aşa să fie?
De fapt cei care decid soarta oamenilor sunt o mână de oameni iar restul, masa, trebuie să se supună ca o turmă.
Niciodată nu m-a animat spiritul de turmă!
Din cauza ambiţiilor unora trebuie să sufere omenirea întreagă!
Nu este drept ca fiecare generaţie să sufere de pe urmaunui război!
Eu sunt născută după război şi nu vreau să trăiesc o asemenea experienţă!
Se fac tot felul de preziceri, că va începe al treilea război mondial, dar vin eu şi întreb:
- Cui ar folosi acesta?!, omului de rând în nici un caz.
Al doilea cuvânt, şomaj, l-am auzit de zeci de ani, dar nu l-am perceput exact, fiind prea îndepărtat de noi.
Din păcate, el s-a apropiat atât de mult de noi şi ne-a adus

multă suferinţă. Viitorul unor familii întregi a fost distrus, speranţele unor tineri s-au dus pe apa sâmbetei.

Acest cuvânt nu m-a afectat personal, pentru că nu a putut, dar văzând câtă disperare aduce cu sine, m-am cutremurat.

Un om tânăr nu îşi mai găseşte de lucru dacă rămâne şomer şi cu ce să-şi întreţină familia?

S-au dat acele salarii compensatorii cu care s-a spus că se poate pomi o afacere. Ce afacere? In general lumea îşi deschide câte un magazin, astfel că

vom ajunge ca fiecare bloc să aibă magazinul lui propriu. Unii chiar au crezut că pot s-o facă, dar după puţină vreme, au dat faliment.

Să nu spuneţi că sunt o pesimistă, pentru că greşiţi, dar, chiar dacă ţin ochii pe jumătate închişi, tot văd clar ce se întâmplă.

Un părinte care vede că ambii copii rămân fără loc de muncă, şomeri adică, de disperare, văzând că nu-i poate ajuta cu nimic, că abia are el cu ce să trăiască de pe o zi pe alta, în cel mai bun caz îşi caută alinarea în băutură. Dar ce alinare este aceea, care îţi distruge viaţa, ţie şi celor apropiaţi?

Alţii mai slabi de înger, îşi încheie socotelile cu viaţa, fără să se gândească la urmările gestului lor.

Noi nu trăim într-un loc unde la tot pasul găseşti loc de muncă şi dacă ai depăşit o anumită vârstă, nu ai nici o şansă să te realizezi.

Trist, dar adevărat!

Aşa că tinerii mai îndrăzneţi pleacă în lumea largă să se realizeze, pentru că în ţara lor şansele sunt nule. Din salariul obţinut aici nu poţi să supravieţuieşti, darămite să-ţi faci o familie, o casă, o maşină etc.

Dar, mă întreb, ce se va întâmpla peste vreo douăzeci de ani. Vom rămâne numai bătrânii pe aici?

Ar fi mare păcat!

Dar, ce-a fost, am văzut, ce va fi, cei care vom trăi, vom vedea!

Ultimul cuvânt, divorţ, îmi este atât de nesuferit, încât nici nu sunt în stare să-l pronunţ.

Când am fost cerută în căsătorie, eu am pus o condiţie: mă căsătoresc, dar pentru toată viaţa!

Nici acum nu înţeleg cum au ieşit din gura mea acele cuvinte, pentru că pe atunci eu eram prea tânără ca să pot avea o gândire atât de profundă.

Cert este că am pus această condiţie şi mi se pare că am avut mare dreptate când am pus-o şi se pare că mi se va împlini.

Se spune în ceremonia religioasă a cununiei că „ceea ce Dumnezeu a unit, omul să nu despartă", dar acest lucru nu se

respectă, din păcate.
In primul rând, ca o familie să supravieţuiască, trebuie să existe nişte sentimente între cei doi soţi, sentimente care să te facă să crezi că viaţa fără partenerul tău este imposibil de trăit.
Dar ce te faci dacă ajungi în situaţia că „nu poţi trăi nici cu el, nici fară el".
-O! oribilă situaţiei
In al doilea rând familia trebuie să aibă o situaţie materială solidă, cei doi soţi să fie în stare să întreţină copiii.
E cumplit de dureros când copilul doreşte ceva şi nu eşti în stare să-i oferi, te simţi evident frustrat, neputincios.
Din cauza lipsurilor materiale, încep neînţelegerile, alunecarea spre alcoolism şi violenţa în familie. Copiii nevinovaţi au nevoie de linişte, să crească şi să se dezvolte, trebuie să existe o atmosferă calmă şi caldă, ei fiind asemenea unor flori gingaşe.
Dacă nu au parte de aceste condiţii, vor suferi toată viaţa.
Şi cine-i de vină? Societatea, soarta?! Ei în nici un caz!
76
Amintiri din şcoală
Poate vi se pare bizară asocierea celor trei cuvinte, dar eu n-am ce să fac.
„Ce-i în guşă şi-n căpuşă".
Cluj-Napoca, 20 martie 2003
77
Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu
Alte trei cuvinte
Alte trei cuvinte de care nu vreau să ştiu sunt:, droguri, batjocură, sinucidere.
Auzeam cape meleagurile străine sunt copii care se droghează, ne minunam, ne cruceam, dar nu bănuiam că acest flagel se va apropia cândva şi de noi.
Copiii sunt curioşi, vor să ştie cât mai multe, încearcă din curiozitate droguri mai uşoare şi, când se trezesc, nu se mai pot dezbăra de ele. Devin clienţii aşa-zisei „morţi albe".
Stau şi mă tot gândesc, aşa ca „deşteptul", cum poate cineva să-şi facă în mod conştient, rău, cu mâna lui, cum poate să-şi sape singur groapa, încet, dar sigur.
Dar, tot eu îmi răspund că firea omului este slabă, el se lasă înclinat în bătaia vântului, dacă nu are un sprijin puternic, un stâlp de susţinere neclintit, care nu poate fi altul decât Creatorul.
Omul se lasă uşor luat de val, îşi găseşte alinarea în lucruri amăgitoare, periculoase: tutun, băutură, droguri.
Se pare că ne urmăreşte din vechime flagelul băuturii. Păcat că marele preot Deceneu n-a reuşit în vremea regelui Burebista (primul rege dac) să stârpească cu totul viţa-de vie. De atunci ni se trage, de peste două mii de ani, dar ca acum parcă nu am

fost aşa campioni la acest capitol: am reuşit să-i egalăm chiar şi pe confraţii noştri din răsărit, consideraţi campioni absoluţi.

Nu se vede cu ochiul liber că tot răul vine de la băutură?!

Proastă obişnuinţă, la fel ca tutunul, care nu este nici el neaoş românesc, ci importat de la alţii şi ca produs şi ca obicei, la fel, ca drogurile, aduse de unii (să aibă ei folos de ele).

Atât despre primul cuvânt nesuferit, pentru că este atât de nociv, chiar şi când îl pronunţi.

Batjocura, ah, ce cuvânt complicat,, sofisticat, care, de fapt înseamnă că îţi baţi joc de cineva.

Mi s-a întâmplat să mi se propună o „afacere", care m-a lăsat perplexă.

Am impresia că am mai povestit păţania asta, dar nu-i nimic, chiar dacă am mai spus-o, o repet: o colegă mai tânără, care putea să-mi fie fiică, vine într-o zi cu o propunere ciudată, necunoscându-mă prea bine, referitoare la o a treia colegă:

- Hai să ne batem joc de ea! la care eu, perplexă, îi răspund.

- Am ajuns la vârsta aceasta, dar nu ştiu cum să-mi bat joc de cineva!

Colega s-a uitat la mine mirată, bănuiesc ce a gândit: „Ce proastă!" şi mi-a dat pace, cu alte cuvinte, de atunci m-a ocolit, dar n-am suferit deloc, pentru că nu accept genul acesta de persoane. Când rostesc cuvântul „batjocură" îmi vine în minte automat numele celui mai batjocorit om de pe pământ, singurul fără de păcat, nevinovat, Fiul lui Dumnezeu, Iisus.

Nimeni nu a suferit o mai mare batjocură, dar EI a acceptat-o fără a se revolta, ba mai mult, a cerut iertare pentru ei de la Tatăl Ceresc, cum spune Scriptura: „Tată, iartă-i, că nu ştiu ce fac!".

Câtă răbdare, câtă umilinţă, câtă bunătate! Un om. obişnuit nu este capabil de sentimente atât de măreţe. Cu siguranţă cel care a dat dovadă de atâta înţelepciune, n-a fost un om obişnuit.

Dar, ce spun eu, deşi a avut înfăţişare omenească, puterile lui au fost supraomeneşti.

Un om obişnuit înţelege doar atât cât îi este permis, ştie doar cât îi este îngăduit, Creatorul protejându-şi creaţia, pentru că este lucru ştiut că omul. se sperie de ceea ce nu cunoaşte.

Astfel se explică şi faptul că nu ne este dezvăluit viitorul şi nici data şi felul trecerii noastre din această viaţă.

În marea sa înţelepciune Creatorul a ştiut că dacă omul ar şti data morţii ar fi nefericit toată viaţa, numai la asta s-ar gândi.

Argumentez cele spuse prin faptul că atunci când un om află că are o boală incurabilă şi va muri peste câteva luni, are o cădere nervoasă, cu puţine excepţii, şi prin supărarea lui îşi grăbeşte sfârşitul. De aceea eu nu sunt de acord cu doctorii care le spun direct bolnavilor ce îi aşteaptă. Consider că le iau şi ultima speranţă şi-apoi nu sunt rare cazurile în care greşesc, pentru că vorba mamei:

- Dar ce, doctorul e Dumnezeu, să le ştie pe toate?!

Şi tot vorba mamei:

- Ce omul nu poate să-şi dea, să nu îşi ia!

- Ce poate fi asta altceva, decât viaţa.

De ce cei care se sinucid sunt atât de disperaţi încât li se pare viaţa o povară, de ce nu-şi aduc aminte că „Dumnezeu când închide o uşă, deschide alta", de ce? De ce?

Ba mai mult, nu sunt puţine cazurile în care toată lumea se miră de ce a făcut acel gest suprem, nu se cunoaşte motivul pentru care l-a făcut. Cu siguranţă, cel în cauză l-a cunoscut.

Sunt sigură că nu face nimeni aşa ceva pentru că i s-a urât cu binele, dar, nimic nu justifică gestul suprem de a-şi suprima viaţa, intenţionat m-am exprimat aşa. Chiar pentru oameni tineri sau copii să nu mai fi fost nici o speranţă?

Nu se poate! Întotdeauna mai există o speranţă! Speranţa moare ultima!

Oricum ar fi, cel mai nefericit om de pe pământ a fost Iov. Şi-a pierdut averea, şi-a pierdut familia, sănătatea, dar nu şi-a pierdut Credinţa şi Speranţa.

Şi Dumnezeu l-a răsplătit din plin.

Să zicem şi noi ca Iov:

„Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat!"

Cluj-Napoca, 12 aprilie 2004

Refuz

Motto: Socoteala de acasă...

Cu toate că mi se întâmplă des să mă „lovesc" de aceleaşi tipuri de probleme, nu le recunosc de la început, nu îmi sar în ochi. De parcă un văl mi s-ar pune pe faţă şi nu reuşesc să văd că lucrul acela mi s-a mai întâmplat. Asta, poate că, pentru că eu nu gândesc ca alţii. Eu chiar spun ce gândesc, între gând, vorbă şi faptă este o concordanţă.

Mă enervează foarte rău persoanele care una zic şi alta fac, am mai spus-o şi cu altă ocazie, când reuşesc să le depistez, cu mine îşi cam încheie socotelile.

Dar, să vă spun despre ce este vorba!

Cu ani în urmă, când fiica mea - da, am şi o fiică, pe lângă cei doi băieţi, sau, mai bine zis între ei când fiica mea dădea examen de admitere în liceu, m- am dus cu ea.

Dădea admitere la un liceu unde se făcea franceză intensiv, dar nu avea mari emoţii, pentru că avusese o profesoară de franceză foarte bună în şcoala generală şi avea note foarte mari, deci, era pregătită.

Totuşi m-am dus cu ea, pentru că ea nici nu prea ştia unde este liceul cu pricina, liceu la care învăţase mama mea, bunica ei.

Stând pe coridoare şi aşteptând să iasă din examen, aveam să aflu, un lucru carem-a uimit, deşi eram şi eu cadru didactic.

La un moment dat a ieşit din sală o fată exuberantă care le spunea colegelor ei că degeaba au vrut părinţii ca ea să urmeze acest liceu, că ea nu dorea şi în consecinţă, deşi ştia subiectele, n-a vrut să răspundă şi a picat. Ca urmare, pot să stea părinţii ei şi în cap, că ea tot unde vrea, acolo va merge.

Uimită mi-am zis în gând:

- Ia uite, se poate şi aşa!

Noroc că şi fiica mea vrea să intre aici, unde vreau şi eu, deci nu mi se poate întâmpla una ca asta! Şi nici nu s-a întâmplat, pentru că era bine .pregătită şi a intrat la liceu.

Dar, totuşi, mi s-a întâmplat peste ani, cu o fată care era nepoata unui fost elev al meu.

Fata era foarte bine pregătită, am testat-o chiar eu şi am zis că merge la sigur. Aş fi băgat mâna în foc pentru ea, dar mi-aş fi ars-o grozav.

Nu prea cunoşteam familia, nu ştiam că ea trebuia să-şi crească fraţii mai mici dintr-o altă căsătorie a mamei sale şi nu aveam de unde să ştiu că ea nici nu vrea să mai audă de copii, era sătulă de ei până peste cap, cum să se mai facă învăţătoare.

Am văzut eu că era foarte agitată când o testam, dar am crezut că îi este frică de mine.

Ba, uneori, mă contrazicea şi mă enerva, zicând că aşa li s-a spus la clasă.

Întâmplarea facea că îl cunoşteam pe profesorul ei şi ştiam că este foarte bine pregătit, aşa că i-am răspuns:

- Dacă nu l-aş cunoaşte, te-aş crede! Dar, îl cunosc şi ştiu că este cel puţin ia fel de pregătit ca mine, aşa că nu putea să spună asemenea inepţie!

Azi aşa, mâine aşa şi vine şi ziua examenului.

La examen, surpriză. Nu este admisă.

N-am putut să cred că s-a întâmplat asta, s-a făcut contestaţie şi la contestaţie s-a aflat că lăsase nerezolvate anumite puncte. Eu ştiind că le ştia face, am întrebat-o:

- De ce nu ai rezolvat punctele acelea, că doar le ştiai face?

Răspunsul a avut menirea de a mă lăsa cu gura căscată:

- Pentru că nu am vrut să reuşesc; nu vreau să mă fac învăţătoare!

Abia atunci am priceput că ce vroia mama, nu vroia şi fata.

Mama vroia să se facă învăţătoare, pentru ca să ajungă mai repede să-şi câştige existenţa, că mai avea doi copii mai mici de întreţinut.

Fata nu vroia să mai audă de copii şi după părerea mea, nu era potrivită pentru această profesie, din cauza aceasta.

Uimită, i-am răspuns!

- Bine, dragă, dar nu puteai să-mi spui şi mie, când am fost doar noi două şi te-aş fi sfătuit să mergi la alt liceu, că ai fi reuşit oriunde, cu nivelul tău de cunoştinţe, dar aşa o să mergi pe locurile rămase, care nu corespund cu nivelul tău de pregătire.

Aşa s-a întâmplat. Şi atunci, mi-am adus aminte că eu am mai întâlnit cândva povestea asta, cu mulţi ani în urmă.

Astăzi, când mă „izbesc" pentru a treia oară de un refuz m-am gândit să aştern pe hârtie cele întâmplate.

Eu tot insistam să se facă ceva, şi mi se serveau tot felul de pretexte,iară să întrezăresc că în spatele acestor pretexte este un refuz categoric.

Nu sunt omul subtilităţilor, din comoditate, sau dintr-un anumit mod de gândire, aşa că mie omul trebuie să-mi spună clar ce vrea şi ce nu vrea, nu să umble cu... o fi... o păţi , că nu înţeleg.

Dar şi când înţeleg că eu umblu cu „de musai" să-i fac cuiva un bine şi el refuză, categoric, necunoscându-şi interesele, cu mine nu se mai întâlneşte pe „aleile vieţii", sau se întâlneşte, dar, la modul general, nu mă mai implic, facându-mă bună de nimic, pentru cine nu merită.

Mi s-a întâmplat nu o dată că, umblând să-i fac cuiva un bine, mi-am câştigat-o pe persoana respectivă de „duşman".

Vă dau cuvântul meu că nu înţeleg cum poţi să duşmăneşti pe cineva care îţi vrea binele.

Nu pot şi gata!

Când cineva mi-a făcut un bine, mi se mai întâmplă, consider că nu voi trăi destul, chiar dacă voi trăi până la adânci bătrâneţi, ca s-o pot răsplăti pe respectiva persoană. Niciodată nu uit binele care mi s-a făcut. Răul îl pot uita, dar binele nu.

Mă rog, aşa sunt eu, ştiu că sunt altfel construită, dar consider că între gând, vorbă şi faptă trebuie să existe concordanţă.

Ca părinte, îi sfătuiesc pe cei care sunt în faţa alegerii carierei copiilor, unui drum în viaţă, să se

sfătuiască cu „odraslele" lor .şi să ajungă la un numitor comun, că altfel, iubitele lor „odrasle" vor face tot ce vor

ele.

Mărturie stau cele trei exemple expuse şi poate multe, multe altele, de care noi nu avem însă ştiinţă.

Şi, în încheiere, mă întreb pe mine, de câte ori trebuie să mi se întâmple aceeaşi poveste, ca s-o pot recunoaşte de la formula iniţială:

. „Afost odată..."!?

Cluj-Napoca, 3 mai 2003

86

Amintiri din şcoală

Interviul 1

L.D.: Din nousărbătoarela Uniunea Scriitorilor. De data aceasta stăm de vorbă cu d-na L.M.Ţ.C. care a lansat volumul Veriga din lanţ. Despre ce carte e vorba?

L.M.Ţ.C.: Este al treilea volum din trilogie. Cu aceasta este gata trilogia. în primele două volume am abordat tematică autobiografică, în legătură cu familia mea. Primul volum a fost Album de familie, dedicat strămoşilor mei, al doilea dedicat cititorilor şi acest al treilea volum este dedicat urmaşilor mei şi are ca motto „Nihil Sine deo",motto în care eu cred cu tărie.

L.D.: Foarte frumos. Suntem în preajma sărbătorilor de Crăciun (4 dec. n.a.). Ce aţi vrea să le transmiteţi ascultătorilor noştri şi celor care ar vrea să citească această carte?

L.M.Ţ.C.:în inima mea este o mare bucurie, pentru că sărbătoarea de Crăciun este sărbătoarea mea preferată. Este o sărbătoare a bucuriei, în care toţi trebuie să încercăm să fim mai buni, mai îngăduitori şi în legătură cu cartea, eu trebuie să spun că o recomand cu căldură tuturor, aş vrea să o citească toată lumea, pentru că are un mesaj optimist.

Am semnale de la cititori că au perceput corect mesajul cărţii. Noi trebuie să fim buni, pentru că din această viaţă vom face trecerea în altă viaţă, care cu siguranţă este mai bună, dar şi noi trebuie să fim buni.

89

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu

L.D.: Am stat de vorbă cu scriitoarea L.M.Ţ.C.. Care este mesajul pe care l-aţi transmite tinerilor?

L.M.Ţ.C.: Cu toţii ne-am pus problema cine suntem, de unde venim, unde mergem şi care este scopul trecerii noastre pe acest pământ?!

Răspunsul este următorul: n-am spus-o eu, au spus-o alţii înaintea mea, scopul trecerii omului pe pământ nu este degradarea lui fizică şi morală, ci dobândirea duhului sfânt.

Cu ochiul liber se observă oamenii care au reuşit, sunt altruişti, mai luminoşi, mai deschişi, nu se gândesc numai la persoana lor, este o foarte mare bucurie să faci o bucurie altora.

Iisus, când a plecat, ne-a dat o poruncă: „să-ţi iubeşti

aproapele ca pe tine însuţi". Oare noi facem asta? Dacă o facem, suntem fericiţi muritori.

încercăm să fim fericiţi muritori.

(Interviu realizat de Lucia Dărămuş la Radio Renaşterea în 4 dec. 2003 cu ocazia lansării volumului Veriga din Lanţ)

Interviul 2

L.D.: Album de familie, Rădăcini aeriene şi Veriga din lanţ reprezintă o cronică de familie. Cum de v-a venit această idee?

L.M.Ţ.C.: Am memorat timp de zeci de ani povestirile, poveştile, poveştile adevărate pe care mi le-a spus mama mea, care le ştia de la bunica. Tatăl meu era de asemenea un foarte bun povestitor, de fapt tatăl meu mi-a lăsat şi nişte memorii scrise, din păcate nu le-a terminat, nu ştiu din ce motive şi am găsit acolo lucruri foarte interesante; tatăl meu a fost militar de carieră, a făcut războiul şi spre răsărit şi spre apus şi a fost adus din Cehoslovacia grav rănit, a devenit invalid de război şi pe urmă a trebuit să-şi întrerupă cariera militară.

Având aceste poveşti, ascultându-le încă din copilărie, de când puteam pricepe, mi s-au părut foarte interesante. Ele cu timpul s-au sedimentat, au trecut zeci de ani până când au văzut lumina tiparului.

Eu credeam întotdeauna că scriitorul îşi alege personajele, lucru fals. Am aflat nu de mult timp că este exact invers, nu am spus-o eu, a spus-o Luigi Pirandello, care a fost un mare scriitor italian, deci personajele din familia mea au aşteptat până când eu am fost pregătită să le trec povestea lor pe hârtie, mi se pare un lucru foarte interesant.

L.D.: Da, este un lucru frumos să scrii propria poveste, de fapt să-ţi scrii istoria propriei familii. Aşa cum aţi spus de altfel sunteţi un cronicar al familiei dumneavoastră. Cei care vor citi aceste cărţi îşi vor da seama.

Literatura însă are şi o altă faţadă, are partea ei de creativitate. In ce măsură v-aţi gândit după aceste cărţi să scrieţi o literatură bazată pe imaginativ, pe ceea ce înseamnă creativitate, ceea ce înseamnă, ştiu eu, acea parte profundă pe care trebuie să o cauţi adânc în text.

L.M.Ţ.C.: Mă bucur că am o imaginaţie extrem de bogată. Aceasta mă ajută şi am deja notate câteva teme. Am auzit nişte poveşti interesante, în parte mi le-am notat, mi-am notat câteva idei şi intenţionez ca de-a lungul anilor, deci, nu acum, încă nu sunt pregătită, peste vreo 2-3 ani poate va ieşi un roman, în care pornind de la nişte fapte reale, eu nu pot să pornesc decât de la fapte reale, cine ştie unde voi ajunge datorită imaginaţiei.

Dar să nu credeţi că aceste cărţi sunt bazate exact numai pe

fapte şi pe personaje adevărate, pentru că am învăţat de-a lungul timpului, să mai adaug câte ceva, este dreptul meu de autor şi să mai înfrumuseţez unele lucruri, deci şi imaginaţia şi-a spus cuvântul în aceste cărţi, deşi, în general mă bazez pe fapte reale.

L.D.: Da, vă bazaţi pe fapte reale, numai că nu desconstruiţi lumea în care trăim şi construiţi alta, cum întâlnim în cazul lui Faulkner. E clar, sunteţi un fel de Balzac în varianta feminină, la asta mă referem.

L.M.Ţ.C.: Mă onorează comparaţia, mai ales că mie îmi place Balzac foarte mult, dar cum spuneţi dumneavoastră, va trebui să apară cândva o carte izvorâtă din imaginaţia proprie.

L.D.: Să izbucnească la fiecare scriitor, nu numai la dumneavoastră, acele teme, care stau ascunse undeva în cap, în minte şi să mustească şi să nască după aceea.

L.M.Ţ.C.: Mai greu, eu sunt doar la început de drum. Am trei volume, de fapt sunt patru. Am un volum de poezie, pe care cred că îl public la anul, după douăzeci şi cinci de ani de când a fost scris. Acela nu vreau eu să-l public.

L.D.: Fiecare scriitor are un sertăraş în care îşi pune creaţia şi face bine.

L.M.Ţ.C.: Da, dar să ştiţi că am nişte probleme foarte mari, eu sunt un om foarte sentimental, am probleme foarte mari cu editarea cărţilor. Eu le-aş scrie, dar le-aş ţine pentru mine, le-aş strânge la piept, bineînţeles, deşi nu sunt un om egoist, şi n-am fost niciodată, sunt un om altruist, dar atunci când îmi dau seama că ar trebui să se bucure şi alţii de cele scrise de mine, poate sunt o optimistă şi se vede din scrierile mele şi aduc nişte mesaje optimiste de viaţă, numai atunci, cu părere de rău, trebuie să le dau drumul să „zboare".

Aţi făcut o comparaţie foarte bună, exact ca şi cu copiii, pe care îi strângi la pieptul tău de mamă şi cu părere de rău vine vremea să te desparţi de ei.

Deci, aş tot scrie şi-aş tot scrie, aş aduna în sertar... Ştiţi de ce? La un moment dat mă gândesc că pe cine interesează ce scriu eu?

Asta a fost la primul volum, mă gândeam că pe cine interesează problemele din familia mea, deşi nu sunt probleme specifice numai familiei mele şi pe urmă m-am gândit că trebuie să-i intereseze pe membrii familiei mele, pe prietenii mei, pe prietenii prietenilor mei şi aşa se lărgeşte orizontul, eu fiind vicepreşedinta cenaclului cadrelor didactice, mă cunosc atâtea colege, chiar dacă n-am lucrat la aceeaşi şcoală.

Am aflat cu surprindere că îi interesează.

Am dat drumul la primul volum, aproape obligatoriu, pentru

că deşi fusesem numită vicepreşedintă a cenaclului şi eu nu aveam un volum publicat, deşi aveam din 1980 volumul de poezii nepublicat, alţii aveau chiar mai multe volume şi am fost obligată să ies cu primul volum. Deci obligatoriu a trebuit să ies cu volum, pentru că, probabil din simpatie colegii m-au ales în fruntea lor şi „noblesse oblige".

A trebuit să ies cu primul volum, automat a venit al doilea, deci anul şi volumul. Îmi trebuie un an ca să scot un volum. Sunt destul de mici ca şi cuprins, dar asta intenţionat.

L.D.: Aţi avut în vedere şi partea financiară sau faptul că tinerii şi oamenii din ziua de astăzi au mai puţin timp de citit?

L.M.Ţ.C.: Şi una şi alta, ambele. A primat a doua cauză: faptul că tinerii, oamenii în general, sunt mai grăbiţi. Totul se desfăşoară cu o grabă foarte mare la care eu nu mă adaptez întotdeauna, deşi sunt un om plin de energie şi un om dinamic, dar mie îmi place lentoarea de acum, să zicem, patruzeci de ani, când ne

plimbam pe „Corso" (clujenii ştiu ce vorbesc), sâmbăta şi duminica, ieşeam să mai vedem lumea şi pentru mine aşa ar trebui să se desfăşoare viaţa. Tinerii sunt puţin cam grăbiţi, ori graba strică treaba.

L.D.: Aţi folosit o zicală, o zicere, un proverb „graba strică treaba". Am. observat în cărţile dumneavoastră că faceţi dese referiri asupra acestor fraze înţelepte, care provin din înţelepciunea populară, deveniţi la un moment dat moralizatoare, sfătuitoare, ca un fel de mămică bună, dar şi aspră în acelaşi timp, care nu lasă un tânăr să treacă pe lângă dumneavoastră, fără să-l agăţaţi cumva, să-i spuneţi că aţi trecut prin atâtea probleme şi ar fi bine „ să te opreşti din graba ta şi să mă asculţi, ca să nu treci prin aceleaşi probleme Cel puţin aşa am simţit eu.

L.M.Ţ.C.: Da, aşa este, este o deformaţie profesională. Dacă toată viaţa ai făcut educaţie la generaţii şi generaţii de elevi şi ai reuşit să dai o părticică din ceea ce ştii tu, din sufletul tău, pentru că eu spun în volumul doi Rădăcini aeriene, în care am o scriere „Dascălii", că meseria de dascăl este o meserie cu chemare: o ai sau nu. La fel ca profesia de actor: ai talent sau nu îl ai.

- Te naşti poet sau...

„Românul s-a născut poet. Ha, ha, ha!", dar eu cred foarte tare în puterea exemplului.

Acuma mă întorc şi spun: eu am fost un elev şi un student deosebit de favorizat, am avut nişte dascăli de excepţie.

L.D.: Care aufost dascălii dumneavoastră?

L.M.Ţ.C.: De la care liceu? Profesorii de la Liceul „Bariţiu"? Trebuie să recunosc că în anul

acesta mă pregătesc cu emoţie de întâlnirea de patruzeci de ani de la terminarea liceului, unde am avut o profesoară de limba română extraordinară, pe care am încercat şi eu să o imit puţin, dar eu nu am putut în totalitate, pentru că era foarte meticuloasă, eu nu o văd altcumva în faţa ochilor. Pot să-i spun numele?

L.D.: Da, sigur că da!

L.M.Ţ.C.: Pe doamna luliaVlasa nu o văd decât cu plicul cu fişe în mână, vorbind despre o operă literară minunat.

Eu sunt puţin mai boemă, adică se vede şi formaţia actoricească, mie îmi place să improvizez, „sunt adepta comediei deU'arte", arta improvizaţiei pe care am învăţat-o cu un profesor deosebit, regizor la Opera Română, domnul Viorel Gombosiu, care am înţeles că are o vârstă foarte înaintată, dar trăieşte.

L.D.: Dumneavoastră aţi făcut figuraţie la operă şi la Teatrul Naţional din Cluj?

L.M.Ţ.C.: La operă, am fost paj în opera „Boris Godunov". Ce emoţii am avut când am păşit pe scena Naţionalului clujean! Aveam impresia că toată lumea se uită la mine, deşi eu tot intram din stânga şi ieşeam în dreapta, cu o lumânare mare în mâini.

îmi aduc aminte că aveam o perucă cu breton, scurtă, toată lumea era îmbrăcată la fel, toţi pajii, şi am avut emoţii mari, de parcă eu eram interpreta principală.

Este o senzaţie extraordinară. Pe urmă am fost selectată să joc, figuraţie, dar am avut prim-plan cu replică, în filmul care în 1964 s-a turnat la Cluj,

„Gaudeamus" cu Anna Szeles. Dumneavoastră fiind mai tânără nu cred că l-aţi văzut.

L.D.: Doar am auzit!

L.M.Ţ.C.: în 1984 s-a dat la televizor şi copiii mei cei mari m-au recunoscut deşi atunci eram foarte- foarte tânără. M-au selectat din mulţi participanţi, pentru că aveam o figură expresivă, am dat multe poze. Ţin minte că am fost foarte bine plătită.

L.D.: Ceea ce nu se întâmplă şi acum.

L.M.Ţ.C.: Ce să facem? Sunt şi lucruri bune şi lucruri rele. Nu există numai alb şi negru.

L.D.: Cu siguranţă! Chiar dumneavoastră spuneţi la un moment dat în carte că „viaţa are şi urcuşuri şi coborâşuri

L.M.Ţ.C.: Da! Nu am spus-o eu. Au spus-o alţii mai înţelepţi. Dar după ploaie automat vine soarele. Am avut şi coborâşuri destul de adânci şi neplăcute, în sensul că la mine primând nu mintea ci inima, eu mă supăr foarte tare când cineva face o nedreptate, sau vezi că te lupţi cu „morile de vânt" (m-am cam lăsat de sportul ăsta pentru că nu are nici un sens).

L.D.: Pentru că aţi afirmat că la dumneavoastră primează de

fapt inima, nu mintea, câtă subiectivitate aţi pus în cuvintele pe care le-aţi lăsat să fie?

L.M.Ţ.C.: Puţină de tot. Am vrut să fie lucruri adevărate, pentru că iubesc adevărul, dar trebuie să recunosc că lucrurile mai urâte, mai gri, le-am trecut sub tăcere. Eu aşa procedez şi cred că aşa este bine. Un om optimist aşa face. Merge înainte cu lucrurile bune, cu lucrurile frumoase. îţi iei o sită şi lucrurile rele le laşi undeva în urmă. Asta ar trebui să facem şi noi acuma, toţi. Să mai uităm ce a fost urât, să ne

aducem aminte că sunt şi iucruri bune în viaţa unui om şi cu ele o să mergem mai departe.

Este un mod de viaţă care te face să supravieţuieşti şi să te duci mai departe.

L.D.: In primul volum sunteţi asemenea unui arheolog, care sapă, sapă cu multă migală şi scoate la lumină adevăruri care existau, dar nu se ştiau. Cu timpul, în cel de-al doilea volum şi apoi în ultimul, Veriga din lanţ, deveniţi din ce în ce mai creativă, v- am surprins pe alocuri ironică sau chiar autoironică, este o mare calitate a unui scriitor să se poată autoironiza cu fineţe.

Ce reprezintă pentru dumneavoastră arta scrisului şi cum vă explicaţi acest progres?, pentru că este un progres, eu aşa l-am simţit în calitate de filolog.

L.M.Ţ.C.: Aţi sesizat extraordinar de bine şi mă duceţi exact pe făgaşul pe care îl vreau. Pentru primul volum, am săpat într-adevăr, am căutat în „lada de zestre" pe care fiecare om o are venind de la străbuni, dar cred că vă imaginaţi cât de greu este, cât de obositor. M-am simţit extrem de obosită după ce am tot căutat şi am răscolit amintiri şi le-am adus la lumină.

De fapt, primul volum este o ofrandă adusă strămoşilor, este dedicat strămoşilor mei.

L.D.: Să spunem că faceţi parte dintr-o familie foarte veche.

L.M.Ţ.C.: Da, aşa este. Este dedicat „Strămoşilor mei, care au aşteptat răbdători să-i scot la lumină", eu strănepoata lor. Au aşteptat sute de ani, ca eu să mă ocup de ei, probabil m-au ales pe mine,

eu ştiu sigur că acum vorbesc puţin metaforic, şi au aşteptat şi eu a trebuit să mă scap de povara aceasta, care m-a urmărit zeci de ani, cunoşteam nişte lucruri, nişte întâmplări, le auzisem de mic copil, dar nu era cazul să le spun, nu erau dospite în mintea mea. Când au fost dospite, sau am considerat eu că pot să iasă la lumină, le-am scos la lumină.

M-am despovărat şi m-am simţit mai uşoară. Strămoşilor le-am dat ofranda care trebuia şi eu am putut să merg mai departe.

Eu nu pot scrie despre un lucru care nu mă impresionează, deci trebuie neapărat să mă impresioneze profund acel lucru, ca să pot scrie. Şi cum foarte bine aţi observat, în volumul doi, Rădăcini aeriene deja mă ridic la suprafaţă, îmi arunc ochii încoace şi încolo în jurul meu, văd nişte lucruri care mă impresionează şi le trec pe hârtie. Am avut mare noroc de la început, cu directorul editurii „Limes", poetul Mircea Petean, care m-a îndrumat foarte bine. Este mare lucru să ai pe cineva care să te îndrume bine. Trebuie să ai neapărat un mentor.

L.D.: Apropo de mentor, care sunt mentorii dumneavoastră în arta scrisului? Nu neapărat un om în viaţă; puteţi urmări modul de construcţie întâlnit la marii clasici. Care sunt mentorii?

L.M.Ţ.C.: Am înţeles ce mă întrebaţi. Iară eu sunt un om favorizat de faptul că am citit enorm în viaţa mea. I-am studiat în original pe clasicii literaturii ruse: Tolstoi, Dostoievski şi poeţii, care sunt nişte titani, dar vedeţi că eu nu mai scriu poezie, am specialitate şi limba rusă. Pe urmă pe clasicii francezi: sunt extraordinari şi nici în visele cele mai frumoase

nu mă gândesc că voi ajunge la valoarea lor. Din literatura română: Sadoveanu, Gala Galaction, după lectura căruia rămân cu un sentiment de neîmplinire şi nemulţumire pentru că nu dezvăluie în scrierea lui totul şi îl lasă şi pe cititor să îşi imagineze şi eu vroiam, când eram foarte tânără, să mi se ofere totul de-a gata şi cred că scrierile mele sunt ale mele, este stilul meu, este creaţia mea dar cu siguranţă se vede că am citit mult. N-aş vrea s-o uit pe Hortensia Papadat-Bengescu, cu care cineva mă compara, bineînţeles că mi-a făcut deosebită onoare. Ce să mai vorbesc de Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, toţi cei care au scris înaintea mea, cum spunea Arghezi „au mai pus o treaptă", eu multă vreme n-am vrut să public, spunând că este desuet să vin şi eu cu scrierile mele, când literatura română este plină de atâtea scrieri minunate. Mi s-a părut că scrierile din secolul 19 şi începutul secolului 20 sunt atât de mari, sunt uriaşe şi vin şi eu cu nişte scrieri aşa ca şi cum şoarecele se aşează lângă elefant.

Mi-am schimbat părerea şi spun acum că literatura trebuie să meargă mai departe, există literatura contemporană şi eu fac parte din literatura contemporană. Dacă lumea ar fi gândit, cum gândeam eu acum vreo cinci ani şi ar zice că s-a scris tot despre tot, oamenii nu ar mai scrie şi ce s-ar întâmpla în literatura românească?! Nu se poate! Şi mi-a venit altă idee, mai bună decât prima, hai să scriu şi eu, că „picătură cu picătură se face marea".

Şi cred că bine am făcut, pentru că am de la cititori nişte semnale extraordinar de frumoase: unele

colege spun că ele plâng când îmi citesc anumite scrieri şi se recunosc în ele.

Am avut şi probleme, de aceea m-am făcut puţin mai precaută şi din volumul al doilea orice nume îl scriu schimbat sau scriu numai iniţiala, şi aceea schimbată, că nu vreau, Domne fereşte, să mă dea cineva în judecată nu ştiu pentru ce, deşi eu scriu lucruri adevărate, nu calomniez pe nimeni, spun lucruri frumoase, dar am făcut o greşeală în primul volum din neştiinţă, am dat un nume fără să-mi dau seama că alţi l-ar recunoaşte şi când am oferit cartea cuiva, după ce a citit-o i-a spus personajului numele exact. Eu nu-i dădusem numele întreg. Atunci am zis, deşi n-am scris de rău, că nu e bine, trebuie să generalizezi, să se recunoască mai multă lume, să nu te referi la o persoană concretă. Mare mi-a fost bucuria când într-un singur personaj s-au recunoscut câteva persoane, dar, de fapt nu era vorba de ele.

L.D.: Trebuie să mărturisesc că mi-a plăcut capitolul în care aţi avut drept bază mitologia.

L.M.Ţ.C.: Vă referiţi la „Binecuvântare sau blestem" sau „Legende"?

L.D.: La legendei Este un capitol atât de frumos şi bine spus. Sunt legende care se cunosc, dar dumneavoastră le luaţi şi le repovestiţi, le reinterpretaţi, le repuneţi într-o sintagmă specială. Apoi, dincolo de tunelul familiei dumneavoastră în care aţi pătruns şi aţi vrut să puneţi lumină, dincolo de partea livrescă cu legendele, sunteţi un observator al evenimentelor contemporane, de-ar fi să amintesc doar de evenimentele care s-au petrecut în America şi pe care le-aţi scris şi le-aţi lăsat vremii.

L.M.Ţ.C.: Da, m-a impresionat foarte mult ceea ce s-a întâmplat acolo în 11 septembrie 2001 şi consider că nu este voie să se întâmple aşa ceva, Am urmărit la televizor imaginile şi trebuie să vă spun că şi acuma mă cutremur când văd cu ochii minţii acea batistă albă fluturând, a unui om disperat, care vroia să fie salvat.

A fost cumplit şi s-a spus atunci că lumea nu va mai fi la fel, de atunci înainte. Cu siguranţă că nu va mai fi la fel. Nici sufletul meu nu va mai fi la fel, pentru că o parte din el a suferit foarte mult. V-am spus că sunt un om foarte sensibil şi nu numai eu sunt aşa. Concluzia mea este că toate religiile din lumea aceasta promovează viaţa, nu moartea. Şi-atunci de ce s-a întâmplat ce s-a întâmplat?!!!

După părerea mea, nu trebuia să se întâmple ce s-a întâmplat!

Acolo au fost nişte oameni, puteam să fim noi, oricine putea fi şi să fii atât de deznădăjduit, încât să sari de la sute de metri, sperând că vei supravieţui, este groaznic. Dar cum speranţa moare ultima, ei au încercat în fel şi chip să se

salveze.

L.D.: Care este motto-ul vieţii dumneavoastră?

L.M.Ţ.C.: Motto-ul vieţii mele este că încerc să fac cât mai mult bine, să clădesc cât mai mult pentru sufletul meu, pentru ca să fiu un exemplu pentru copiii mei şi pentru copiii pe care i-am educat. Eu mă străduiesc foarte mult, recunosc că este foarte greu.

L.D.: Ţineţi legătura cu tinerii pe care i-aţi instruit şi educat?

L.M.Ţ.C.: Evident că da. Şi cu familiile lor şi mi s-au întâmplat lucruri foarte interesante, de-a lungul

timpului. Făceam naveta şi m-am aşezat lângă un tânăr, l-am văzut că-mi surâde, m-a poftit să iau loc în autobuz lângă el, mi-a zâmbit şi eu l-am întrebat dacă ne cunoaştem? Mi-a răspuns că mi-a fost elev, că este inginer şi atunci l-am recunoscut, între timp se schimbase destul de mult.

A fost un elev foarte bun. De asemenea am un elev primar, nu ştiu dacă mai este, cred că da (o să-i dau un telefon) este şi el cadru didactic şi mi-a făcut o imensă bucurie (noi, dascălii, ne hrănim cu bucurii din astea, de suflet) când mi-a spus că datorită mie s-a făcut dascăl (era învăţător, între timp cred că a terminat şi facultatea).

Este din Negreni, Bud Vaier, primar în Ciucea, iar eu îl alintam Valerică (am obiceiul să botez oamenii).

L.D.: Să îi apropiaţi de sufletul dumneavoastră!

L.M.Ţ.C.: Eu iubesc oamenii şi lucrul acesta se simte. Mai ales copiii au un simţ deosebit şi ei ştiu când cineva îi iubeşte. Întotdeauna i-am adunat pe lângă mine, niciodată nu i-am respins şi lucrul acesta s-a văzut.

Am mulţi elevi care sunt cadre didactice şi cum şi meseria aceasta este una de „furat", sper că o bucăţică din ce au văzut, „au furat", aşa cum eu „am furat" o bucăţică din ce am văzut la dascălii mei. Am pomenit-o numai pe profesoara de limba română de la Liceul „George Barițiu", dar au fost şi mulţi alţii: Aida Moga, Ioan Câmpeanu, Dumitru Roşcău „Dumnezeu să-l ierte", cu arătătorul său, bățul cu care naviga pe hartă.

De la Facultatea de Filologie: regretatul D. D. Draşoveanu, Mircea Tomuş şi mulţi alţii.

L.D.: La ce lucraţi în prezent?

L.M.Ţ.C.: Am inversat puţin planurile de viitor, vroiam să scriu un Jurnal de Călătorie în Franţa, bilingv, român-francez. Am fost acum 35 de ani în Franţa şi din fericire, am ţinut un jurnal, iar acum întâmplarea face că voi ajunge din nou pe acele locuri (cu ce forţă te împinge destinul pe un drum!) şi vreau să public jurnalul. Dar, pentru că mă presează evenimentele şi se apropie cu paşi mari întâlnirea

aniversară de la terminarea liceului, lucrez în prezent la Amintiri din şcoală, ca să le fac o bucurie, sper eu, colegilor veniţi din cele patru colţuri ale lumii!

L.D.: Din păcate timpul afectat emisiunii s-a terminat. Vă mulţumesc!

L.M.Ţ.C.: Aşa repede a trecut ora! Şi mai am multe de spus!

L.D.: O să aveţi ocazia altă dată, pentru că sper să ne onoraţi invitaţiile viitoare. Am vorbit cu doamna L.M.Ţ.C., cu ocazia încheierii trilogiei domniei sale.

(Interviu luat de Lucia Dărămuş la radio Renaşterea Cluj-Napoca, 12 februarie 2004 Cluj-Napoca)

Amintiri din şcoală

Curriculum vitae Lola Maria ŢambrescuCiupeiu

S-a născut Ia 10 februarie 1947, în Cluj-Napoca.

A absolvit Liceul „George Barițiu" şi Facultatea de Litere din Cluj.

A fost profesoară de limba română şi limbi străine şi a lucrat peste 30 de ani în învăţământ, cuprinzând tot sistemul educaţional: preşcolar, şcolar, special, universitar.

În prezent este vicepreşedinta Cenaclului Literar al Cadrelor Didactice „Octavian Goga" din Cluj- Napoca, unde activează din anul 1980.

A început să scrie poezii la vârsta de 10 ani.

Are un volum de versuri în manuscris, numit Lumina Cugetului, iar în prezent scrie proză.

Antologii:

Paşi în iarbă, Editura Remus, 2001;

Pulbere Stelară, Editura Napoca Star, 2002;

Miresme de orgă, Editura Etnograph, 2004.

Volume:

Album de familie, Editura Limes, 2000;

Rădăcini aeriene, Editura Limes, 2001;

Veriga din lanţ, Editura Limes, 2003.

Lola Maria Ţămbrescu-Crupeiu

CUPRINS

Cuvânt înainte..... 5
Partea întâi..... ...9
Învăţătoarea mea..... 10
învăţătoarea mea.... 11
Carmencita..... 12
Codiţe..... 16
Ora de germană..... 18
Ora de limba rusă..... 20
Istoria românilor..... 22
Limba română..... 24
Corul elevilor..... 26
Soneria electrică..... ...29
A.L.A..... 31
Unu plus unu..... 32

Jonathan..... 35
Gramatica..... 37
La sfârşit de săptămână cântec, joc şi voie bună. 39
Teama..... 40
Ţinută cazonă..... 42
106
Amintiri din şcoală
Partea a doua..... 45
Ruta internaţională..... 47
Popa din Dăbăca..... 51
Trenule, maşină mică!..... 54
Tortul..... 56
La operă, la operă..... 58
Obicei..... 60
Sanie cu zurgălăi..... 62
Moş Nicolae..... 64
Premiul..... 68
Trei cuvinte..... 73
Alte trei cumnte..... 78
Refuz..... 82
ADDENDA..... 87
Interviul 1..... 89
Interviul 2..... 91
Curriculum vitae:
Lola Maria ŢambrescuCiupeiu.... 105
107

Dacă Creangă a scris vestitele lui „Amintiri", ce-ar fi să scriu şi eu ceva în sensul ăsta, că tot se apropie un eveniment mult aşteptat, o aniversare şi am nişte amintiri din şcoală, şi ca elevă şi ca profesoară, interesante şi comice. Asa că am purces la treabă şi având o memorie de elefant, am început să scriu şi să mă amuz singură, aducându-mi aminte câteva întâmplări.

Aşa s-a născut volumul de faţă, structurat pe trei segmente:

Partea întâi cuprinde amintirile mele din liceu mergând în timp până la clasele primare.

Partea a doua cuprinde unele amintiri de la catedră şi la Addenda, am inclus ultimele interviuri, care mi-au plăcut mult.

Nu pot să spun că astea sunt toate amintirile din şcoală, dar pot sa afirm că sunt cele mai amuzante.

Lola Maria Ţămbrescu-Ciupeiu
ISBN 973-7907-81-7